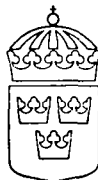


Regeringens proposition

1990/91: 11

om några delgivningsfrågor



Prop.
1990/91: 11

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 4 oktober 1990.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Laila Freivalds

Propositionens huvudsakliga innehåll

Svårigheterna att få parter, vittnen och andra delgivna är ett stort problem i domstolars och andra myndigheters arbete. I propositionen föreslås ett antal åtgärder för att förbättra och förenkla delgivningsverksamheten.

För att minska antalet delgivningar skall domstolarna noggrannare pröva om delgivning verkligen är påkallad när ett meddelande skall tillställas någon.

Parter i mål och ärenden skall under vissa förutsättningar kunna delges helt enkelt genom att brev skickas med posten till den söktes adress utan krav på mottagningsbevis.

Delgivning per telefon skall få ett utvidgat användningsområde.

En arbetstagare skall i vissa fall kunna delges genom att handlingen lämnas till hans arbetsgivare för vidare befordran till arbetstagaren.

Delgivning med vissa juridiska personer och andra sammanslutningar skall kunna ske genom att handlingen lämnas till en suppleant för en behörig ställföreträdare.

Sekretessen för hemliga telefonnummer skall i ökad utsträckning kunna hävas om en myndighet behöver uppgiften för delgivningsändamål.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1991.

1 Förslag till

Lag om ändring i delgivningslagen (1970: 428)

Härigenom föreskrivs i fråga om delgivningslagen (1970: 428)
dels att 3, 6, 9, 10, 12, 19 och 22 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 3 a § och 29 a §, av
 följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Myndighet ombesörjer delgivning genom att sända handlingen med posten eller överlämna den med bud eller på annat sätt till den sökte, varvid som bevis att denne har mottagit försändelsen begäres delgivningskvitto eller mottagningsbevis (ordinär delgivning).

Myndighet ombesörjer delgivning genom att sända handlingen med posten eller överlämna den med bud eller på annat sätt till den sökte, varvid som bevis att denne har mottagit försändelsen begäres delgivningskvitto eller mottagningsbevis (ordinär delgivning).
Ordinär delgivning kan också ske genom förenklad delgivning enligt 3 a §.

Om det finns anledning antaga att delgivningskvitto eller mottagningsbevis ej kommer att lämnas eller ej kommer att erhållas i tid, får myndighet som regeringen bestämmer ombesörja att handlingen överlämnas till den sökte i särskild ordning genom postverkets försorg (särskild postdelgivning).

När det är lämpligt, får en myndighet delge kallelser, meddelanden och andra handlingar *med enkelt innehåll* genom att innehållet läses upp vid telefonsamtal med den sökte och handlingen därefter sänds till denne med posten (telefondelgivning). Sådan delgivning får inte avse stämningsansökningar eller andra handlingar, varigenom mål eller ärenden anhängiggörs.

När det är lämpligt, får en myndighet delge kallelser, meddelanden och andra handlingar, *som inte är omfattande eller annars av svårtillgängligt innehåll*, genom att innehållet läses upp vid telefonsamtal med den sökte och handlingen därefter sänds till denne med posten (telefondelgivning). Sådan delgivning får inte avse stämningsansökningar eller andra handlingar, varigenom mål eller ärenden anhängiggörs.

Kan delgivning inte ske enligt första-tredje styckena, får delgivning ske genom stämningsman eller annan, vars intyg enligt 24 § första stycket utgör fullt bevis om delgivning (stämningsmannadelgivning).

I fall som avses i 15 och 16 §§ får delgivning ske genom kungörelse (kungörelsedelgivning).

3 a §

Om det inte är olämpligt med hänsyn till omständigheterna, får ordinär delgivning med den som in-

¹ Senaste lydelse 1985: 266.

lett målet eller ärendet eller med dennes motpart ske genom att myndigheten sänder handlingen med posten till den sökte under hans senaste kända adress och minst en dag senare skickar ett meddelande om att handlingen har sänts (förenklad delgivning).

Förenklad delgivning får inte avse stämningsansökningar eller andra handlingar varigenom mål eller ärenden anhängiggörs och får användas bara om den sökte har delgivits upplysning om att förenklad delgivning kan komma att användas i målet eller ärendet. Delgivning av sådan upplysning med den som inlett målet eller ärendet behöver dock inte ske, om upplysningen lämnas i nära anslutning till att dennes ansökan kommit in till myndigheten.

6 §

Vid delgivning överbringas handlingen i huvudskrift eller styrkt avskrift eller styrkt kopia.

Vid delgivning överbringas handlingen i original eller styrkt kopia. En kopia som har framställts vid en myndighet behöver inte bestyrkas.

Är handling som skall delges av vidlyftig beskaffenhet eller är det av annan anledning ej lämpligt att handlingen mångfaldigas, får myndigheten besluta, att handlingen i stället skall hållas tillgänglig hos myndigheten eller på plats, som myndigheten bestämmer. Meddelande därom och om den tid, under vilken handlingen hålles tillgänglig, delges den sökte.

Andra stycket gäller ej delgivning av stämningsansökan eller annan handling, varigenom talan anhängiggöres. I fråga om bilaga till sådan handling får andra stycket dock tillämpas.

9 §²

Skall delgivning ske med annan juridisk person än staten, överbringas handlingen till någon som har rätt att företräda den juridiska personen eller, om flera är gemensamt behöriga, till någon av dem. Saknas behörig ställföreträdare men finns någon som har rätt att sammankalla dem som skall besluta i den juridiska personens angelägenheter, överbringas handlingen till denne.

Har ett försök till delgivning enligt första stycket misslyckats eller bedöms delgivningsförsök som utsiktslösa, får delgivning ske genom

² Senaste lydelse 1989: 33.

att handlingen överbringas till en suppleant för en behörig ställföreträdare. Suppleanten skall utan dröjsmål lämna handlingen till någon som har rätt att företräda den juridiska personen.

Delgivning med dödsbo genom att handlingen överbringas till någon av dödsbodelägarna får ske endast om denne sitter i boet eller om delgivningen föranleds av att dödsboet innehar fast egendom som är taxerad som jordbruksfastighet. Dödsbodelägare som mottagit handlingen skall utan dröjsmål underrätta övriga delägare om delgivningen.

Dödsbodelägare som sitter i boet har rätt att taga emot handlingen, även om boet ej förvaltas av delägarna. Han svarar i sådant fall för att handlingen utan dröjsmål lämnas till någon som har rätt att företräda boet.

10 §

Skall delgivning ske med delägare i samfällighet eller med medlemmar i sammanslutning och är styrelse eller annan utsedd att förvalta samfällighetens eller sammanslutningens angelägenheter, får handlingen överbringas till ledamot av styrelsen eller till förvaltaren. Saknas styrelse eller förvaltare men finns någon som har rätt att sammankalla dem som skall besluta i samfällighetens eller sammanslutningens angelägenheter, får handlingen överbringas till denne.

Har ett försök till delgivning enligt första stycket misslyckats eller bedöms delgivningsförsök som utsiktslösa, får delgivning ske genom att handlingen överbringas till en suppleant för en ledamot av styrelsen.

Tillhör gruva flera gemensamt, får delgivning med delägarna ske genom att handlingen överbringas till gruvföreståndaren.

Har den som enligt denna paragraf mottagit handling ej rätt att föra delägarnas eller medlemmarnas talan, skall han lämna handlingen till någon som har sådan behörighet eller underrätta dem som avses med delgivningen.

12 §

Har enskild person som sökes för delgivning känt hemvist inom riket och träffas han ej där, får handlingen lämnas till vuxen medlem av det hushåll, som han tillhör. Träffas ej heller sådan person, får handlingen lämnas till den söktes hyresvärd, om denne bor i samma hus, eller till annan som i hyresvärdens ställe har tillsyn över huset och bor där. Driver den sökte rörelse med fast kontor och träffas han ej där under vanlig arbetstid, får handlingen lämnas på kontoret till någon som är anställd där.

Om en enskild person söks för delgivning på sin arbetsplats men inte träffas där under sin vanliga arbetstid, får handlingen lämnas till den söktes arbetsgivare. Med arbetsgivare avses en person i företagsledande eller därmed jämförlig ställning el-

Har handling lämnats på sätt som anges i första stycket skall meddelande härom sändas med posten till den sökte under hans vanliga adress.

ler chefen för den personaladministrativa verksamheten på den söktes arbetsplats.

Har handling lämnats på sätt som anges i första *eller andra* stycket skall meddelande härom sändas med posten till den sökte under hans vanliga adress.

19 §³

Delgivning har skett genom att den som *sökes* för delgivning själv har mottagit handlingen i *huvudskrift eller styrkt avskrift eller styrkt kopia* oavsett på vilket sätt den kommit honom till handa. Har den sökte kvitterat postförsändelse som hämtats av bud, skall den anses ha kommit honom till handa samma dag som den avhämtats på posten.

Delgivning har skett genom att den som *söks* för delgivning själv har mottagit handlingen, oavsett på vilket sätt den kommit honom till handa. Har den sökte kvitterat postförsändelse som hämtats av bud, skall den anses ha kommit honom till handa samma dag som den avhämtats på posten.

Förekommer vid särskild postdelgivning eller stämningsmannadelgivning att den som sökes för delgivning vägrar att taga emot handlingen, anses delgivning ändå ha skett.

Delgivning skall anses ha skett

enligt 6 § andra stycket genom att handlingen är tillgänglig och meddelandet delgivits.

enligt 3 a § när två veckor förflutit från det att meddelandet skickades med posten och det inte med hänsyn till omständigheterna framstår som osannolikt att handlingen inom tvåveckorstiden kommit fram till den söktes senast kända adress,

enligt 3 § tredje stycket, 12 eller 13 § genom att det blivit fullgjort som föreskrivs där.

enligt 15 § andra stycket sista punkten genom att handlingen lämnats i den söktes hemvist eller fästs på dörren till hans bostad,

enligt 17 § på tionde dagen efter beslutet om kungörelsedelgivning under förutsättning att det blivit fullgjort som föreskrives i paragrafens första stycke.

22 §⁴

Bestämmelserna i denna lag om delgivning av handling tillämpas även vid delgivning av annat än handling.

Lagen gäller i tillämpliga delar när någon på grund av föreskrift i författning har att, utan samband med mål eller ärende, ombesörja

Lagen gäller i tillämpliga delar när någon på grund av föreskrift i författning har att, utan samband med mål eller ärende, ombesörja

³ Senaste lydelse 1985: 266.

⁴ Senaste lydelse 1978: 768.

delgivning. I fall som avses i 15 eller 16 § får han påkalla biträde hos länsstyrelsen som föranstaltar om delgivning på hans bekostnad.

delgivning. I fall som avses i 15 eller 16 § får han påkalla biträde hos länsstyrelsen som föranstaltar om delgivning på hans bekostnad. *Länsstyrelsens beslut i delgivningsfrågor enligt denna paragraf får överklagas hos kammarrätten.*

29 a §

En delgivningsförsändelse som lämnats till en polismyndighet för delgivning får öppnas av polismyndigheten, om det behövs för att innehållet skall kunna överbringas till en annan polismyndighet för delgivning med den sökta. Vad nu sagts gäller dock inte om uppdragsgivaren angett att försändelsen inte får öppnas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.
 2. Sådan upplysning som avses i 3 a § får meddelas även före ikraftträdandet.
 3. I fråga om överklagande av beslut som avses i 22 § och som har meddelats före ikraftträdandet gäller äldre föreskrifter.

Lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 33 kap. 2 § rättegångsbalken skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

33 kap.

2 §

Skall rätten underrätta någon om innehållet i en handling eller om något annat, får det ske genom delgivning. Delgivning skall användas, om det är särskilt föreskrivet eller om det med hänsyn till syftet med bestämmelsen om underrättelse framgår att delgivning bör ske, men bör i övrigt tillgripas bara om det är påkallat med hänsyn till omständigheterna.

Då från part inkommen inlaga eller annan handling skall delgivas, åligger parten att vid handlingen foga styrkt avskrift därav. Skall delgivning ske genom rättens försorg och erfordras för delgivningen flera avskrifter, vare parten skyldig att tillhandahålla dem. Tillhandahåller ej part avskrift, som nu sagts, ombesörje rätten på partens bekostnad handlingens avskrivande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

Lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)

Härigenom föreskrivs att 47 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Skall rätten *bringa handling eller annat till någons kännedom*, får det ske genom delgivning.

Föreslagen lydelse

47 §

Skall rätten *underrätta någon om innehållet i en handling eller om något annat*, får det ske genom delgivning. *Delgivning skall användas, om det är särskilt föreskrivet eller om det med hänsyn till syftet med bestämmelsen om underrättelse framgår att delgivning bör ske, men bör i övrigt tillgripas bara om det är påkallat med hänsyn till omständigheterna.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

Lag om ändring i lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m. m.

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m. m. skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

7 §

Bestämmelserna i denna lag äger motsvarande tillämpning, om enligt föreskrift i lag eller annan författning kungörande av viss åtgärd skall ombesörjas av annan än myndighet. Anser denne att 3 § andra stycket sista meningen bör tillämpas eller att kungörelsen bör avfattas enbart på främmande språk, skall han hänskjuta frågan till länsstyrelsens prövning.

Bestämmelserna i denna lag äger motsvarande tillämpning, om enligt föreskrift i lag eller annan författning kungörande av viss åtgärd skall ombesörjas av annan än myndighet. Anser denne att 3 § andra stycket sista meningen bör tillämpas eller att kungörelsen bör avfattas enbart på främmande språk, skall han hänskjuta frågan till länsstyrelsens prövning. *Länsstyrelsens beslut i sådana frågor får överklagas hos kammarrätten.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.
 2. Äldre föreskrifter gäller i fråga om överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet.

Lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 14 kap. 2 § sekretesslagen (1980:100) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

14 kap.

2 §¹

Sekretess hindrar inte att uppgift i annat fall än som avses i 1 § lämnas till myndighet, om uppgiften behövs där för

1. förundersökning, rättegång, ärende om disciplinansvar eller skiljande från anställning eller annat jämförbart rättsligt förfarande vid myndigheten mot någon rörande hans deltagande i verksamheten vid den myndighet där uppgiften förekommer,

2. omprövning av beslut eller åtgärd av den myndighet där uppgiften förekommer, eller

3. tillsyn över eller revision hos den myndighet där uppgiften förekommer.

Sekretess hindrar inte att uppgift lämnas i muntligt eller skriftligt yttrande av sakkunnig till domstol eller myndighet som bedriver förundersökning i brottmål.

Sekretess hindrar inte att uppgift om enskilds adress, telefonnummer och arbetsplats lämnas till en myndighet, om uppgiften behövs där för delgivning enligt delgivningslagen (1970:428). *Vad nu sagts gäller dock inte uppgift hos televerket om telefonnummer till enskilds bostad*, om den enskilde hos televerket begärt att abonnemangets skall hållas hemligt och uppgiften omfattas av sekretess enligt 9 kap. 8 § tredje stycket.

Sekretess hindrar inte att uppgift om enskilds adress, telefonnummer och arbetsplats lämnas till en myndighet, om uppgiften behövs där för delgivning enligt delgivningslagen (1970:428). *Uppgift hos televerket om enskilds telefonnummer får dock, om den enskilde hos televerket begärt att abonnemangets skall hållas hemligt och uppgiften omfattas av sekretess enligt 9 kap. 8 § tredje stycket, lämnas ut endast om den myndighet som begär uppgiften finner att det kan antas att den som söks för delgivning håller sig undan eller att det annars finns synnerliga skäl.*

Sekretess hindrar inte att uppgift som angår misstanke om brott lämnas till åklagarmyndighet, polismyndighet eller annan myndighet som har att ingripa mot brottet, om fängelse är föreskrivet för brottet och detta kan antas föranleda annan påföljd än böter.

För uppgift som omfattas av sekretess enligt 7 kap. 1–6 §§, 8 kap. 8 § första stycket, 9 eller 15 § eller 9 kap. 4 eller 7 §, 8 § första eller andra stycket eller 9 § andra stycket gäller vad som föreskrivs i fjärde stycket endast såvitt angår misstanke om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år. Dock hindrar sekretess enligt 7 kap. 1 eller 4 § inte att uppgift som angår misstanke om brott enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken mot någon som inte har fyllt arton år lämnas till åklagarmyndighet eller polismyndighet.

Tredje och fjärde styckena gäller inte uppgift som omfattas av sekretess enligt 9 kap. 9 § första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

¹ Senaste lydelse 1985:656.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 oktober 1990

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Engström, Hjelm-Wallén, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Johansson, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Freivalds, Wallström, Löw, Persson, Molin, Sahlin, Larsson, Åsbrink

Föredragande: statsrådet Freivalds

Proposition om några delgivningsfrågor

1 Inledning

Delgivning kan sägas vara ett sätt att i rättsligt reglerade former få rimliga garantier för att en viss handling, eller innehållet däri, når sin adressat. Regler om delgivning finns främst i delgivningslagen (1970:428; DL), som trädde i kraft den 1 januari 1971. Bestämmelser om delgivning finns också i 33 kap. rättegångsbalken (RB) och i delgivningsförfordningen (1979:101; DF). Särskilda regler om delgivning finns härutöver i en mängd andra författningar.

Delgivningsreglerna har setts över vid flera tillfällen efter DL:s tillkomst (jfr t.ex. prop. 1978/79:11 och 1984/85:109). Översynerna har syftat till att effektivisera delgivningsverksamheten, men delgivning innebär fortfarande stora problem för myndigheterna, särskilt för domstolarna. I själva verket tyder det mesta på att delgivningsproblemen, trots olika reformer, snarast har ökat från år till år. I vart fall är det så i storstadsområdena.

Det finns flera orsaker till de ökande delgivningssvårigheterna. En ökad tillströmning av mål och ärenden hos myndigheterna har inte kunnat mötas med motsvarande resursförstärkningar. Människors respekt för myndigheter har minskat samtidigt som anonymiteten i samhället har ökat; detta gör att allt fler försöker dra sig undan och även lyckas dra sig undan delgivningar. Till detta har sannolikt bidragit att man av integritets- och kostnadsskäl sökt satsa på delgivningsformer som är diskreta och bygger på människors lojala medverkan.

Riksdagens revisorer studerade år 1987 hur delgivningsverksamheten fungerar vid olika myndigheter. På grundval av studien föreslog revisorerna riksdagen (Förs. 1987/88:16) att delgivningsförfarandet vid domstolar och statliga myndigheter i övrigt samt stämningsmannaorganisationen skulle göras till föremål för en allomfattande och förutsättningslös översyn. Vid sin behandling av revisorernas förslag uttalade justitieutskottet i sitt betänkande (1988/89:JuU9) att det, med hänsyn till att de problem som revisorerna påtalat redan var föremål för uppmärksamhet inom justitiedepartementet, var tillräckligt med ett uttalande att revisorernas förslag borde beaktas under det fortsatta utredningsarbetet i regeringskansliet. Riksdagen följde utskottet.

Justitiedepartementets översyn resulterade i en år 1989 upprättad promemoria (Ds 1989:75) Några delgivningsfrågor. I promemorian föreslås ett antal författningsändringar i syfte att underlätta och effektivisera delgivningsarbetet. Vidare har domstolsverket lämnat ett förslag som gäller frågan om vidimering av de handlingar som myndigheterna delger. Promemorian och domstolsverkets förslag har remissbehandlats.

Jag avser nu att ta upp ett flertal olika delgivningsfrågor, huvudsakligen på grundval av de remissbehandlade förslagen. Till protokollet i detta ärende bör fogas dels promemorians författningsförslag som *bilaga 1*, dels en förteckning över remissinstanserna som *bilaga 2*. En sammanställning av remissyttrandena har gjorts inom justitiedepartementet och finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (Dnr 89-3410).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 23 augusti 1990 att inhämta lagrådets yttrande över de lagförslag som utarbetats i ärendet. De lagförslag som remitterats till lagrådet bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*.

Lagrådet har uttalat att de avvägningar som gjorts i de remitterade förslagen mellan å ena sidan intresset av effektiv delgivning och å andra sidan rättssäkerhets- och integritetsintressen i princip är godtagbara. Lagrådet har också i huvudsak godtagit de enskilda förslagen men har haft synpunkter på utformningen i vissa fall. Lagrådets yttrande bör fogas till protokollet som *bilaga 4*. Som kommer att framgå ansluter jag mig i princip till lagrådets förslag till ändringar i de remitterade förslagen. Jag kommer att närmare gå in på lagrådets synpunkter i samband med att jag behandlar de enskilda förslagen.

2 Allmän motivering

2.1 Inledning

Att delgivning kan ske har stor betydelse från rättssäkerhetssynpunkt. Delgivningen syftar ytterst till att upprätthålla principen att ingen skall dömas ohörd, en princip som gäller både för rättskipning och förvaltning. Delgivningssystemet spänner därför över ett mycket brett fält och antalet delgivningar är mycket stort. De allra flesta kan ske enkelt och diskret, framför allt genom posten.

Men det är inte förvånande att människor ibland söker undandra sig delgivning. Många delgivningar kan, beroende på vad saken gäller, upplevas som något negativt eller obehagligt. Det ligger helt enkelt i sakens natur att åtminstone någon av parterna i ett mål eller ärende i många fall tycker sig ha ett intresse av att förhålla och uppskjuta det rättsliga förfarandet.

Man måste mot denna bakgrund ha en realistisk uppfattning av möjligheterna att förbättra förhållandena. Man kan aldrig räkna med att alla som skall delges frivilligt medverkar till detta; tvärtom gör man klokt i att utgå från att somliga mer eller mindre aktivt söker undandra sig delgivning.

Samtidigt kan man inte gå alltför långt då det gäller att komma till rätta med obstruktion av olika slag. Delgivningens syfte är ju att få garantier för att någon faktiskt har fått del av en handling, och avsteg från kravet på bevisning i det hänseendet kan möta invändningar från rättssäkerhetssynpunkt. Man måste med andra ord iaktta en viss försiktighet med delgivningsformer som innebär att någon presumeras eller fingeras ha fått del av en handling.

Reformarbetet på delgivningens område kan ha olika inriktning. Man kan försöka minska antalet delgivningar. Man kan försöka göra de existerande delgivningsformerna mer effektiva. Man kan försöka hitta nya delgivningsformer. Man kan försöka undanröja hinder som finns mot att inhämta information som har betydelse för delgivning. Man kan överväga att sänka kraven på bevisning för att delgivning har skett. Man kan överväga att lägga ett ökat ansvar för delgivning på parterna.

Promemorian bygger på material som inhämtades under år 1988 och 1989, huvudsakligen i form av kontakter med domstolar och andra myndigheter. En slutsats som drogs i promemorian var att det knappast fanns fog för en radikal revidering av hela delgivningslagstiftningen. Det var i stället mer intressant att uppmärksamma enskilda punkter i delgivnings-systemet, där praktiskt verksamma personer hade pekat på behov av förbättringar.

Remissbehandlingen av promemorian har enligt min mening inte gett anledning att frånga promemorians syn på vilken allmän inriktning en reform av delgivningsreglerna nu bör ha. Mina förslag går därför huvudsakligen ut på att reglerna på enskilda punkter skall förenklas och förbättras.

Regeringen gav i början av år 1989 rikspolisstyrelsen i uppdrag att i samarbete med domstolsverket se över polisens stämningsmannaverksamhet i syfte att effektivisera och rationalisera denna. Uppdraget redovisades i november 1989. De förslag som rikspolisstyrelsen då lade fram gäller huvudsakligen sådana åtgärder som styrelsen själv avser att vidta. I förevarande sammanhang tar jag därför inte upp några frågor som berör organisationen av stämningsmannaverksamheten.

En stor del av tingsrätternas delgivningsproblem gäller den summariska processen, alltså mål om lagsökning, betalningsföreläggande och handräckning. Antalet sådana mål är över en halv miljon om året, och i vart och ett av dem förutsätts minst en delgivning. Riksdagen har nyligen på regeringens förslag (prop. 1989/90:85, JuU31, rskr. 311, SFS 1990:746) beslutat att handläggningen av den summariska processen skall flyttas över från tingsrätterna till kronofogdemyndigheterna. Den reformen kommer att få vissa återverkningar på delgivningsfrågorna såvitt avser den summariska processen. Jag lägger mot denna bakgrund inte nu fram några förslag som tar särskilt sikte på den summariska processen.

För de allmänna förvaltningsdomstolarnas del är det framför allt den omständigheten att avgörandena oftast måste delges parterna som ställer till bekymmer i delgivningssammanhang. Regleringen i detta hänseende hänger samman med bestämmelserna i 7 § förvaltningsprocesslagen (1971:291; FPL), enligt vilka tiden för överklagande av domar och beslut

räknas från den dag då klaganden fick del av avgörandet. Om detta är en i alla delar lämplig ordning torde komma att granskas av domstolsutredningen (Ju 1989:06) i dess översyn av FPL.

I promemorian togs upp vissa författningsförslag, som inte kräver lagrådets hörande eller riksdagens medverkan utan som endast kräver förordningsändringar. I dessa frågor avser jag att återkomma till regeringen vid ett senare tillfälle.

Vid remissbehandlingen av promemorian har remissinstanserna själva framfört ett antal förslag. Dessa förslag kräver ytterligare beredning innan jag är beredd att ta ställning till dem.

2.2 De olika författningsförslagen

2.2.1 Färre fall av delgivning

Mitt förslag: I RB och FPL föreskrivs att handlingar och andra underrättelser som rätten skall överbringa till parter och andra skall delges enligt reglerna i DL, om det är särskilt föreskrivet eller om det med hänsyn till syftet med bestämmelsen om underrättelse framgår att delgivning bör ske men att i övrigt delgivning bör tillgripas bara om det är påkallat med hänsyn till omständigheterna. Reglerna innebär att domstolarna skall pröva i varje enskilt fall om en formell delgivning är befogad eller om det räcker t.ex. med att ett meddelande skickas med posten på vanligt sätt eller att kontakt tas per telefon. Avgörande för denna bedömning skall vara hur viktig handlingen eller meddelandet är för mottagaren.

Promemorians förslag överensstämmer i princip med mitt.

Remissinstanserna: Förslaget har godtagits av de flesta remissinstanserna. Många menar emellertid att de föreslagna reglerna är för oprecisa för att ge någon egentlig vägledning.

Skälen för mitt förslag: När det gäller domstolarnas verksamhet finns det inga heltäckande föreskrifter om i vilka fall en handling eller ett meddelande skall överbringas genom delgivning i DL:s mening eller på annat sätt, t.ex. i vanligt brev. Vid DL:s tillkomst gjordes en omfattande genomgång av olika författningar, som ledde till att uttryckliga föreskrifter om delgivning infördes på många ställen. Men i åtskilliga fall lämnades det öppet hur t.ex. en underrättelse skulle ske. För att täcka dessa fall infördes på initiativ av lagrådet en regel i övergångsbestämmelserna till DL, enligt vilken DL skall tillämpas i fråga om kallelse, föreläggande och annan underrättelse, om det med hänsyn till bestämmelsens syfte framgår att delgivning bör ske. Senare lagstiftning har följt samma linjer. Ibland har uttryckligen föreskrivits delgivning, ibland har underrättelseformen lämnats öppen. Genom regeln i övergångsbestämmelserna har, såsom framhålls i promemorian, denna lagstiftningsteknik lett till att myndigheterna, särskilt domstolarna, använder sig av delgivningsalternativet i mycket stor utsträckning.

För förvaltningsprocessens del finns i 47 § FPL en regel enligt vilken delgivning *får* tillgripas, om rätten skall bringa handling eller annat till någons kännedom.

När det gäller förvaltningsförfarandet fanns en regel i 1971 års förvaltningslag (1971:290) av innebörd att underrättelse till part om nytt material i ärendet fick ske genom delgivning. I den nya förvaltningslagen (1986:223) har regeln förtydligats och lyder nu (17 § andra stycket): "Myndigheten bestämmer om underrättelsen skall ske muntligt, genom vanligt brev, genom delgivning eller på något annat sätt." I förarbetena till regeln pekade departementschefen på den avvägning som alltid måste göras mellan å ena sidan intresset av snabb och enkel handläggning och å andra sidan intresset av att få veta om parten har nåtts av underrättelsen. Departementschefen hänvisade till vissa uttalanden som gjordes i förarbetena till den gamla lagen. Där sades det att regeln inte innebär något krav på att full bevisning alltid måste finnas om att underrättelsen verkligen har kommit parten till handa. Myndigheten måste i förhållandevis stor utsträckning ha rätt att utgå från att parten har nåtts av en försändelse som skickats till honom med posten i vanligt brev. Det påpekades dock att, när en myndighet med säkerhet vill konstatera att en part har nåtts av en försändelse, det emellanåt kan framstå som mest praktiskt att redan från början använda sig av någon av de delgivningsmetoder som föreskrivs i DL.

Det är naturligt att viktiga kallelser och förelägganden normalt överbringas i enlighet med bestämmelserna i DL. Men vid domstolarna torde de av DL anvisade vägarna i stor utsträckning användas även när mindre viktiga handlingar skall överbringas. Detta sker kanske inte direkt slentrianmässigt, men säkert ofta utan någon noggrannare prövning av om delgivning verkligen är nödvändig. Och har man väl en gång inlett ett delgivningsförsök lägger man ibland ner stora ansträngningar på att fullfölja det, trots att intresset av att delgivning sker egentligen är måttligt.

Det är mot den nu angivna bakgrunden som det i promemorian föreslås regler i RB och FPL om att domstolen skall använda sig av delgivning endast om det är sakligt befogat. På detta sätt skulle domstolarna enligt promemorian kunna närma sig den mera kritiska prövning av delgivningsbehovet, som förutsätts i 1986 års förvaltningslag.

De flesta remissinstanserna har tagit emot förslaget välvilligt men från vissa håll har riktats kritik mot förslaget. Kritiken går inte ut på att förslaget skulle motverka sitt syfte eller vara betänkligt ur rättssäkerhetssynpunkt. I stället har det sagts att de föreslagna reglerna behöver preciseras för att kunna ge någon vägledning för domstolarna.

För egen del anser jag att den föreslagna regeln är välmotiverad som en påminnelse om att domstolen i det enskilda fallet alltid bör överväga om delgivning enligt DL:s regler bör ske eller inte och att förslaget bör genomföras. *Lagrådet* har föreslagit att den nyssnämnda övergångsbestämmelsen till DL uttryckligen beaktas i den nya lagtexten. Jag godtar detta och kommenterar lagtexten ytterligare i specialmotiveringen.

När det gäller möjligheterna till mera konkreta anvisningar om när delgivning bör ske och när delgivning kan underlätas vill jag säga följande.

De situationer där domstolar har att underrätta parter och andra om olika saker är synnerligen mångskiftande. Det är fråga om underrättelser av olika innehåll till rättssubjekt som intar olika processuell ställning i målen eller ärendena. Redan den stora mängden skiftande situationer som kan uppkomma gör att ett försök till uppräknings i lagtext är dömt att misslyckas. Härtill kommer att olika tidsaspekter kan vara avgörande: en underrättelse som sker i ett visst skede av ett mål kan behöva delges, medan samma underrättelse kanske inte alls skulle behöva delges om den gjordes i ett annat skede av handläggningen. Sådana omständigheter gör att ett försök till närmare reglering av delgivningstvånget skulle leda till en stelbent och formalistisk ordning.

Främst av dessa skäl förordar jag att man även i fortsättningen i stor utsträckning avstår från detaljreglering i lag av när delgivning skall ske och inte skall ske. Det är här fråga om ett område där man har anledning att räkna med ett bättre och efter de skiftande omständigheterna anpassat förfarande om man förlitar sig på domstolarnas eget omdöme. En annan sak är att det givetvis är möjligt och nödvändigt att på ett mera principiellt plan diskutera olika hållpunkter för bedömningen av om delgivning erfordras i olika situationer eller inte. Till sådana synpunkter återkommer jag närmare i specialmotiveringen.

2.2.2 Kravet på bevis att delgivning har skett slopas i vissa fall (förenklad delgivning)

Mitt förslag: Kravet på särskild bevisning för att delgivning skett – t. ex. i form av mottagningsbevis – slopas vid ordinär delgivning i vissa fall. Det gäller den som är medveten om att målet eller ärendet är anhängigt vid domstolen eller myndigheten, t. ex. sökande, kärande eller svarande. En förutsättning skall vara att myndigheten först skickar delgivningshandlingen med posten till den sökta under hans senast kända adress och därefter, minst en dag senare, skickar ett meddelande om att delgivningshandlingen har skickats. Delgivning skall i så fall anses ha skett två veckor efter det att meddelandet skickades, om det inte med hänsyn till omständigheterna framstår som osannolikt att delgivningshandlingen har kommit fram till den söktes adress. Detta delgivningssätt, som kallas förenklad delgivning, får användas bara om den sökta i förväg fått upplysning om att så kan komma att ske. Förenklad delgivning får inte avse stämningsansökningar eller andra handlingar, varigenom mål eller ärenden anhängiggörs, och får inte heller i övrigt användas om det är olämpligt med hänsyn till förhållandena i det enskilda fallet.

Promemorians förslag överensstämmer i princip med mitt.

Remissinstanserna: Förslaget har på de flesta håll välkomnats som ett användbart sätt att underlätta delgivningsarbetet och minska tidsutdräkten i handläggningen vid domstolar och andra myndigheter. Emellertid har även en del kritik och tveksamhet framförts. Det har bl. a. framhållits

att användningsområdet för den föreslagna delgivningsformen måste preciseras och att vissa tekniska och rättssäkerhetsmässiga frågor bör analyseras närmare. Några har ställt sig negativa till promemorians förslag om dubbla postförsändelser. En del remissinstanser har menat att förslaget inte är tillräckligt långtgående.

Skälen för mitt förslag:

Bakgrund

Enligt 3 § första stycket DL sker ordinär delgivning genom att myndigheten skickar den handling som skall delges med posten eller överlämnar den med bud eller på annat sätt till den sökte. Som bevis för att delgivning skett begärs delgivningskvitto eller mottagningsbevis. I 19 § DL föreskrivs att delgivning har skett genom att den som söks för delgivning själv har mottagit handlingen, oavsett på vilket sätt den kommit honom till handa. Systemet bygger på att myndigheten får ett positivt bevis för att den sökte verkligen mottagit handlingen. För även om det, som framgår av 19 § DL, råder fri bevisprövning även i fråga om delgivning, betyder kravet på bevisning normalt att myndigheten från den sökte måste ha fått en bekräftelse på mottagandet.

I flera sammanhang – inte minst från domstolshåll – har det ifrågasatts om det verkligen är befogat att så hårt upprätthålla beviskravet för att delgivning skett. Det har bl. a. sagts att det inte vore orimligt att den som vet om att ett visst mål är anhängigt vid t. ex. en domstol och att domstolen kommer att höra av sig får se till att han kan nås av domstolen.

Det är mot denna bakgrund som det i promemorian har lagts fram ett förslag om ökad användning av delgivning genom vanligt brev på posten utan krav på mottagningsbevis. Förslaget har kortfattat följande uppläggning. Den som själv har inlett ett ärende vid en myndighet och den motpart som delgivits en gång i ärendet skall därefter kunna delges genom att ett vanligt brev skickas med posten till senast kända adress. Någon dag efter det att handlingen har skickats på detta sätt skall myndigheten för säkerhets skull också skicka ett meddelande därom. Delgivning skall i princip anses ha skett två veckor efter det att meddelandet skickades. En förutsättning för att förfarandet skall få användas är att parten i fråga har fått veta att så kan komma att ske. Förfarandet skall vara tillämpligt bara på delgivning som ombesörjs av domstolar och andra myndigheter.

Inledande överväganden

De allra flesta remissinstanserna har bekräftat behovet av en nyordning i stil med den föreslagna. Det råder sålunda stor enighet om det otillfredsställande i att myndigheterna i en pressad arbetssituation skall behöva lägga ner stora ansträngningar på att delge parter som är väl medvetna om att målet eller ärendet är under handläggning vid myndigheten men som undandrar sig delgivning. Vidare har många yttrat att en metod som den

föreslagna kan leda till arbetsbesparingar och snabbare handläggning. Själv delar jag till fullo dessa synpunkter. När jag i det följande talar om den föreslagna delgivningsformen använder jag i enlighet med ett förslag från domstolsverket benämningen *förenklad delgivning*.

När man överväger om en ordning som den föreslagna är godtagbar ur rättssäkerhetssynpunkt finns det, såsom anförs i promemorian, i huvudsak tre faktorer som kan inge betänkligheter. Fel adress kan vara angiven på försändelsen. Även om rätt adress är angiven kan försändelsen komma på avvägar under postbehandlingen. Och även om försändelsen verkligen når den söktes adress kan det inträffa att den sökte inte får del av handlingen i tid och detta av fullt legitima orsaker, t.ex. frånvaro på grund av en semesterresa.

Härtill kommer bl.a. att man måste analysera vilken sorts handlingar som den nya delgivningsformen skall få omfatta och i övrigt under vilka omständigheter den skall få användas. Vidare måste analyseras vilka krav som skall ställas på informationen till parterna och vilka rättelsemöjligheter som behöver stå till buds.

Jag skall nu på grundval av promemorian och remissvaren först diskutera de tre nyssnämnda faktorerna som kan betecknas som de huvudsakliga tänkbara invändningarna mot det skisserade delgivningsförfarandet.

Fel adress

När det först gäller risken för att försändelsen skickas till fel adress bör till att börja med noteras att förenklad delgivning blir aktuell bara i fråga om personer som är medvetna om att målet pågår vid myndigheten i fråga. Enligt 33 kap. 1 § sista stycket RB och 3 § sista stycket FPL är en part skyldig att till domstolen utan dröjsmål anmäla adressändring. Ett motsvarande åliggande gentemot folkbokföringsmyndigheterna finns i 33 § folkbokföringslagen (1967: 198), där skyldigheten t. o. m. är straffsanktionerad (56 §). Liknande regler finns också i 34 och 37 §§ värnpliktslagen (1941: 967). Att det åligger den enskilde att själv underrätta berörda myndigheter om under vilken adress han kan nå är således en rättsligt sett godtagen ordning i Sverige. Det är mot den bakgrunden rimligt att den sökte själv får stå risken, om han försummar att uppge rätt adress. En annan åtgärd som skäligen kan begäras att den enskilde vidtar är att han vid flyttning begär eftersändning eller på annat sätt säkerställer att han kan nås av sin post. Som framgått är det också meningen att parten, innan den förenklade delgivningen kan tillämpas, skall få utförlig information om vad han har att iaktta för att ta till vara sina intressen. En god garanti för att även en från början feladresserad försändelse kan nå den sökte får man också genom postens rutin att till avsändaren återställa försändelser där adressen inte är riktigt angiven, t.ex. med påteckningen "Adressaten okänd på angiven adress". Om myndigheten får ett sådant bevis på att försändelsen inte kommit fram, skall den sökte självfallet inte anses delgiven. Härigenom undviker man rättsförluster för den enskilde, om myndigheten av någon anledning skulle ha angivit en felaktig adress på försändelsen.

Fel i posthanteringen

Det andra riskmomentet är alltså att posten felbehandlar en försändelse så att den inte når rätt adress. Om så sker är det förstås inte meningen att den sökte skall anses delgiven försändelsen. Risken för sådan felbehandling är enligt postverket minimal. Promemorians förslag är, som jag nämnde, att denna risk skall reduceras ytterligare genom att myndigheten skickar två försändelser med någon dags mellanrum. Om detta förslag har postverket i sitt remissvar sagt att risken för att båda försändelserna felbehandlas torde vara i det närmaste obefintlig. Bland remissinstanserna i övrigt har förslaget om denna dubbla posthantering fått ett blandat mottagande. En del har välkomnat det ytterligare skydd för mottagaren som det systemet skulle ge. Några av dem som särskilt yttrat sig om detta inslag har emellertid tyckt att det blir för besvärligt för myndigheterna att använda. Jag skall strax återkomma till mitt eget ställningstagande i detta avseende.

Andra risker att adressaten inte får del av försändelsen

Det tredje riskmoment som behandlas i promemorian är att försändelsen kommer fram till rätt adress men att adressaten av någon anledning ändå inte får del av den. Det finns två typer av sådana anledningar. Den ena är att någon obehörigen tar hand om försändelsen; någon kan stjäla den ur brevlådan eller någon i den söktes familj kan slarva bort den. Den typen av risk föreligger även vid flera andra former av delgivning och torde i huvudsak vara av teoretiskt intresse, särskilt i ett system med dubbla försändelser. Därför bör den sökta själv stå risken för sådana händelser. Den andra risken är tillfällig bortovaro. Här är promemorians lösning att den sökta inte skall anses vara delgiven förrän efter en viss tid, nämligen två veckor efter det att meddelandet om själva delgivningsförsändelsen skickades. Denna lösning har i stort sett vunnit remissinstansernas gillande. Det finns dock invändningar.

Enligt Göteborgs tingsrätts uppfattning bör sålunda tidsfristen av rätts-säkerhetsskäl sättas till fyra veckor. Jag bedömer dock att detta i många fall skulle leda till för långa handläggningstider för att metoden skall vara effektiv. Behovet av en lång tidsfrist minskar också om man – som jag skall återkomma till – undviker att använda delgivningsformen i fråga under vanlig semestertid och när det annars framstår som olämpligt.

En annan invändning gäller ett uttalande i promemorian att den som vet att han inte kan ta del av sin post under en längre period än två veckor bör kunna anmäla detta till myndigheten och på så sätt avstyra att detta delgivningssätt används under den kritiska tiden. Enligt remisskritiken riskerar myndigheten att överhoppas av meddelanden om bortovaro, vilka måste antecknas och åtminstone som regel respekteras. Jag kan naturligtvis inte avfärda risken för att extra arbete och fel i hanteringen uppstår, men jag bedömer att detta under alla omständigheter inte kommer att nämnvärt förta delgivningssättets effektivitetsvinster.

Från några håll har framförts att de krav som ställs på den enskilde i form av kontakter med myndigheten och bevakning av posten riskerar att

bli för hårda om ärendets handläggningstid vid myndigheten blir mycket lång. Jag håller med om att någonstans bör gå en sådan tidsgräns. Att försöka fixera denna gräns i lag kan emellertid inte vara lämpligt. I stället bör myndigheterna pröva denna fråga inom ramen för den allmänna lämplighetsprövning som jag avser att lagregeln skall anvisa. Därvid bör det finnas utrymme att i skälig omfattning beakta den enskildes egna önskemål och synpunkter.

Närmare om prövningen av om den sökta skall anses delgiven

Till belysning av hur det nu diskuterade systemet bör kunna fungera i praktiken vill jag säga följande.

När två veckor förflutit sedan meddelandet om delgivningsförsändelsen skickades till den sökta med posten, skall delgivning med den sökta anses ha skett, om det inte med hänsyn till omständigheterna framstår som osannolikt att delgivningshandlingen inom tvåveckorstiden kommit fram till den söktes senast kända adress. Så bör denna bevispresumtion enligt *lagrådets* mening uttryckas i lagtexten och jag har samma uppfattning som lagrådet. Har två veckor gått och ingen av försändelserna kommit i retur till myndigheten och inga andra omständigheter heller tyder på att försändelserna inte kommit fram, skall alltså den sökta anses delgiven när den fjortonde dagen gått till ända. Och först då börjar den eventuella frist, som kan finnas angiven i delgivningsförsändelsen, att löpa.

Om däremot någon av försändelserna kommer i retur med postens påskrift att adressaten är okänd på den angivna adressen, bör det inte komma i fråga att anse den sökta delgiven. Detsamma gäller om den sökta, t. ex. som en reaktion på meddelandet, anmäler att delgivningsförsändelsen inte har kommit fram till honom; detta under förutsättning att hans uppgift bedöms som trovärdig och inte som ett försök att undandra sig delgivning.

Om något som nu sagts inträffar under tvåveckorsperiodens gång, avvaktar myndigheten naturligtvis inte dess utgång utan beslutar genast om ny delgivning (jfr 21 § DL).

Om den sökta efter tvåveckorsperiodens utgång – men innan myndigheten har meddelat någon form av avgörande på grundval av delgivningen – anmäler att delgivningshandlingen inte kommit fram, får myndigheten göra samma prövning av huruvida delgivning skall anses ha skett eller ej. Samma sak gäller om någon av försändelserna skulle komma i retur först så sent som efter tvåveckorsperiodens utgång.

Det kan också tänkas att den sökta, efter det att en delgivningsförsändelse skickats, hör av sig till myndigheten och anmäler att han är bortrest och inte kan ta del av försändelsen. Detta bör dock inte påverka delgivningen; den sökta har ju då redan tidigare fått information om att han har att bevaka sin post.

Om anledning uppkommer att ifrågasätta en delgivning först efter det att myndigheten meddelat någon form av avgörande som grundats på delgivningen, är den sökta förstås hänvisad till att föra talan mot det avgörandet. Om talan då grundas på bristande delgivning, får prövningen ske enligt i huvudsak samma principer som jag nu beskrivit. Detta behandlar jag närmare i ett senare avsnitt om rättsmedelsfrågor.

Som jag tidigare antytt är frågan huruvida det skisserade delgivningsförfarandet kan accepteras beroende av bl. a. vilken typ av handlingar det skall få avse.

Under remissbehandlingen har framkommit åtskilliga synpunkter på att handlingar vilkas innehåll är av ingripande natur för den enskilde inte skall få delges enligt den föreslagna modellen och att vissa typer av handlingar uttryckligen skall undantas från tillämpningsområdet. Detta är alltså samma metod som återfinns på flera ställen i gällande delgivningslagstiftning. Sålunda föreskrivs i 33 kap. 6 § RB vissa inskränkningar för hur delgivning av stämning i brottmål och tvistemål får ske. Ett annat exempel är regleringen av den s. k. telefondelgivningen i 3 § DL som innebär bl. a. att stämningsansökningar och andra handlingar, varigenom mål eller ärenden anhängiggörs, inte får telefonderges. Syftet med denna sorts regler är naturligtvis att särskilt starka krav skall ställas vid delgivning av handlingar som typiskt sett är av mycket stor betydelse för mottagaren.

I likhet med en stor del av remissinstanserna anser jag att förenklad delgivning inte bör få användas vid delgivning av stämningsansökningar och liknande handlingar, varigenom mål eller ärenden anhängiggörs. Lagtexten bör preciseras på denna punkt. Ett förbud bör rimligen också omfatta tilläggsstämningar, som ju i andra liknande sammanhang behandlas på samma sätt som den första stämningen i målet (jfr 33 kap. 6 § och 59 kap. 1 § första stycket 2 RB).

En del remissinstanser har varit inne på att man förutom de nyssnämnda handlingarna borde undanta från användningsområdet även andra handlingar, vilkas innehåll är av mycket ingripande natur för den enskilde. En sådan regel skulle emellertid enligt min mening medföra för stora tillämpningsbekymmer och skulle dessutom riskera att radikalt minska användningsområdet för förenklad delgivning. Det finns som jag ser det inte heller behov av att så snävt kringgärda dess användningsområde. Jag ställer mig därför inte bakom en sådan lagregel. Däremot vill jag betona att det givetvis är myndigheten själv som bestämmer i vilken utsträckning förenklad delgivning skall användas och att myndigheten kan avstå från att använda den om den bedöms som mindre lämplig.

Information om förfarandet

Frågan om vilken information till den sökta som skall föregå användningen av förenklad delgivning och hur denna information skall tillställas honom är också av stor betydelse. Först vill jag påpeka att den form av information som nu skall diskuteras innebär något av en nyhet på delgivningens område. Normalt ger inte myndigheterna någon utförlig information till den sökta om vilka delgivningssätt som kan komma till användning och under vilka omständigheter den sökta kan anses delgiven och vad han i övrigt har att iaktta för att bevaka sina rättigheter. Särskilt mot denna bakgrund bör det inte ställas alltför höga krav på informationen i detta sammanhang. Den fråga som främst skall besvaras är om informationen behöver delges eller inte.

När det först gäller sökanden eller den som i annan egenskap har inlett ett mål eller ärende är promemorians förslag att informationen inte behöver delges denne, under förutsättning att den skickas så snart ansökningen kommit in till myndigheten. I stor utsträckning har detta förslag godtagits men det finns också många som vill kräva delgivning. För egen del anser jag att det är av avgörande betydelse för systemets effektivitet att informationen till sökanden kan förmedlas utan delgivning. Om man krävde delgivning skulle man tillskapa ett nytt arbetsmoment av sådan omfattning att systemet riskerar att inte bli attraktivt. Det skulle också strida mot hela grundtanken med förslaget, nämligen att man bör kunna ställa vissa krav på den som vet att ärendet i fråga är anhängigt. Som jag tidigare varit inne på åligger det sökanden i mål och ärenden att ange sin aktuella adress redan i sin första inlägga till myndigheten. Mot den bakgrunden anser jag att man kan avstå från att delge informationen med sökanden, under förutsättning att informationen lämnas i nära anslutning till att ansökningen inkommit. *Lagrådet* har i och för sig godtagit att man avstår från att delge sökanden informationen, om denna lämnas i nära anslutning till att talan väckts. *Lagrådet* har emellertid föreslagit att lagtexten utformas så att den medger att förenklad delgivning kan börja användas även i ett senare skede av handläggningen. Detta får betydelse dels för sådana mål där det från början inte tedde sig lämpligt att använda förenklad delgivning, dels för de mål som redan är under handläggning vid ikraftträdandet. I dessa fall skall informationen delges med sökanden. Jag ansluter mig till lagrådets lösning.

När det gäller förmedling av informationen till svaranden, måste utgångspunkten vara att denne inte känner till målets existens. Vidare finns det risk att svarandens adress är felaktigt angiven i ansökningen. Och normalt är det kanske inte svaranden som kan lastas för detta. Svaranden bör mot denna bakgrund alltid delges informationen för att förenklad delgivning skall få användas. Det sker lämpligast i det första föreläggandet som skickas till svaranden. Detta innebär i praktiken att informationen bifogas stämningen eller det motsvarande föreläggande vari svaranden får del av ansökningen. Detta föreläggande måste ju ändå delges, så något merarbete uppstår inte för myndigheten. Myndigheten kan naturligtvis också i ett senare skede av handläggningen bestämma sig för att tillämpa förenklad delgivning i förhållande till svaranden. I så fall får informationen delges i detta skede.

Informationen bör naturligtvis först och främst innehålla den upplysningen att delgivning fortsättningsvis kan komma att ske genom vanliga brevöfsändelser utan krav på delgivningsbevis. Vad som i övrigt bör framgå av informationen återkommer jag närmare till i specialmotiveringen. Här vill jag emellertid ta upp en fråga av stor principiell och praktisk betydelse. Det gäller frågan huruvida informationen måste ges i varje mål och i varje instans eller om man möjligen kunde lämna informationen endast i underinstansen och låta den avse även efterföljande rättsliga förfaranden av olika slag, vilket föreslagits av några remissinstanser.

Jag ser ett flertal avsigtsidor med ett system där information om delgivning i ett ärende vid en myndighet skall avse även ett senare ärende, oftast

vid en annan myndighet. För det första kan man inte säkert ange vilken sorts ärende detta blir fråga om och vid vilken myndighet det kommer att handläggas. Vidare bör varje myndighet själv få bestämma vilka delgivningsformer den vill använda. Systemet skulle dessutom ändå begränsas till den part som tagit initiativet till att föra saken vidare. Slutligen skulle ett sådant system ofta leda till att parten var tvungen att hålla sig anträffbar under längre tid än som kan vara skäligt. Den föreslagna modellen skulle alltså enligt min mening inte vara funktionell. Förenklad delgivning bör således kräva att information därom ges i varje ärende och hos varje myndighet för sig.

Dubbla postförsändelser?

Jag återkommer nu till frågan om den delgivningsmetod som jag beskrivit lämpligen bör innehålla ett krav på dubbla försändelser eller om man kan klara sig med ett brev för varje delgivningsfall.

Den remisskritik som riktas mot promemorians förslag med dubbla försändelser går ut på i huvudsak följande. Systemet innebär ett merarbete för myndigheterna. Det är inte alldeles okomplicerat att bevaka och dokumentera att ett meddelande om delgivningsförsändelsen skickas ut någon dag efter denna. Denna tidsgräns, som i promemorian anges till "minst en dag senare", kan behöva bestämmas noggrannare. Förfarandet är dessutom förenat med extra kostnader, som blir mer påtagliga för de enskilda myndigheterna vartefter som den s.k. tjänstebrevsrätten avskaffas. Dessa nackdelar kan verka avhållande på myndigheternas vilja att använda systemet. Detta gäller kanske särskilt i massärenden där myndigheten normalt kommunicerar bara en gång med sökanden. Här riskerar ett system med dubbla försändelser att konsumera de effektivitetsvinster som den förenklade delgivningen annars skulle kunna ge.

Enligt min mening bör man i första hand ha rättssäkerhetshänsynen för ögonen när man bestämmer om man skall kräva dubbla försändelser eller ej. Syftet med meddelandet är ju att den sökta skall få tillfälle att slå larm om han inte har fått den delgivningsförsändelse som omtalas i meddelandet. Med den utgångspunkten kan jag konstatera att det föreslagna meddelandet om delgivningsförsändelsen tar bort de flesta av de osäkerhetsmoment som kan sägas vara förknippade med den förenklade delgivningen. Sålunda minskas risken för att felaktigt angiven adress leder till hinder i postbefordringen. Man får dubbla chanser för att posten återställer försändelser med inaktuell adress. Även om adressen är rätt angiven finns, som jag tidigare var inne på, en viss risk för fel i postens hantering. Och enligt vad posten själv anförut blir denna risk i det närmaste obefintlig om man har dubbla försändelser. Även olyckor efter det att brevet kan sägas ha kommit fram till adressaten förebyggs; jag tänker här på fall där brevet tillgrips ur brevlådan av någon obehörig eller att någon medlem av samma hushåll slarvar bort brevet. Frånsett allt detta kan meddelandet dessutom fungera som en påminnelse och som kompletterande information.

Sammanfattningsvis bedömer jag det som betydelsefullt ur rättsäkerhetssynpunkt att dubbla försändelser kommer till användning. Så till de

invändningar som gäller merarbete och andra komplikationer för myndigheterna. De arbetsmoment som tillkommer är att själva meddelandet skall framställas, postas och dokumenteras. Meddelandet blir naturligtvis standardiserat, antingen en blankett eller, i förekommande fall, en handling som tas fram av myndighetens datorsystem. Lämpligen kan meddelandet framställas samtidigt som själva delgivningsförsändelsen skickas och sedan läggas undan för att avlämnas till postbefordran påföljande arbetsdag. När meddelandet sedan har skickats, görs anteckning därom i akten. Detta är enkla åtgärder som inte innebär mera arbete än att framställa och hantera delgivningskvitton på traditionellt sätt. Och det blir fråga om avsevärd arbetsbesparing gentemot de fall där delgivning med mottagningsbevis inte skulle ha lyckats. Jag kan därför inte se annat än att systemet måste bli attraktivt att använda från arbetsekonomiska synpunkter. Då har jag även vägt in det blygsamma arbete som följer med kravet att tillställa parterna information om den förenklade delgivningen.

Det är riktigt att den förenklade delgivningen i en del ärenden kommer att innebära att myndigheten skickar fler försändelser till parterna. Kostnaden för detta kommer emellertid att mer än väl uppvägas av att man sparar in kostnaden för frakterade svarsförsändelser med delgivningskvitton eller andra mottagningsbevis, och framför allt av att man kan reducera användningen av de mycket dyrare delgivningssätten, t.ex. stämningsmannadelgivning.

Det är självklart att en reform som den förenklade delgivningen skall utvärderas noga, både från rättssäkerhets- och effektivitetssynpunkter. Därvid blir behovet av den andra postförsändelsen en punkt att särskilt observera.

Den förenklade delgivningens plats i delgivningssystemet

Sedan jag nu beskrivit hur den förenklade delgivningen är tänkt att se ut vill jag göra några ytterligare kommentarer av mera principiell natur.

Hovrätten över Skåne och Blekinge har i sitt remissvar anført att den föreslagna förenklade delgivningen innebär en så avsevärd uttunning av begreppet delgivning att den inte kan kallas för delgivning.

Jag kan inte hålla med om detta. Den förenklade delgivningen innebär visserligen att man inte kräver något egentligt bevis för att handlingen kommit adressaten till handa. I stället tillskapas en bevispresumtion för att delgivning har skett, om myndigheten har förfarit enligt lagens regler. Presumtioner för delgivning finns även när det gäller de redan existerande delgivningssätten surrogatdelgivning och kungörelsedelgivning; här kräver man inte heller bevis för att den sökta faktiskt har fått del av handlingen. Och för den förenklade delgivningen tillkommer dessutom vissa rättssäkerhetsgarantier, som de nyssnämnda delgivningsformerna saknar. Sålunda skall, såsom jag redogjort för, den sökta först informeras om förfarandet och sedan skall han för varje delgivning få dubbla försändelser. Dessutom skall förfarandet inte användas om det inte är lämpligt. Slutligen skall delgivning inte anses ha skett om det framstår som osannolikt att handlingen kommit fram till den söktes senast kända adress inom en tvåve-

korstid. Bevispresumtionen vid förenklad delgivning kan alltså motbevisas på ett annat sätt än presumptionerna vid surrogatdelgivning och kungörelsedelgivning. Av dessa skäl anser jag att den förenklade delgivningen mycket väl kan inordnas i det delgivningssystem vi har.

På ett mer allmänt plan vill jag i detta sammanhang också säga följande. I vårt samhälle har man på många andra områden accepterat att viktiga underrättelser sänds med posten utan krav på bevisning om att de verkligen kommer adressaten till handa. Svensk avtalsrätt och köprätt bygger i största utsträckning på principen att meddelanden som avsänts på ett ändamålsenligt sätt går på mottagarens risk. Inom förvaltning, samhällsservice och affärsliv går den helt dominerande delen av skriftliga meddelanden i vanligt brev. Och även från domstolarna skickas viktiga dokument på detta sätt; i de allmänna domstolarna skickas avgörandena regelmässigt till parterna i vanligt brev utan mottagningsbevis, och det oavsett om avgörandet meddelats i samband med någon muntlig förhandling och oavsett om det tillkännagivits när avgörandet kan förväntas komma. Domen eller beslutet kan därefter även vinna laga kraft utan att någon delgivning sker. Såsom anförs i promemorian finns det också skäl att påminna om den regel som finns i 33 kap. 8 § RB. Enligt denna har domstolen möjlighet att förelägga en part, som saknar hemvist i riket, att ställa ombud för sig; annars kan delgivning med honom i fortsättningen ske genom lösbrevsförsändelser till hans senast kända adress.

Denna beskrivning visar att den förenklade delgivningen står i god samklang med det system som gäller på andra områden, både inom rättsskipning, förvaltning och övrigt samhällsliv.

Sammanfattningsvis förordar jag mot denna bakgrund att förslaget om den förenklade delgivningen genomförs. Den nya ordningen bör komma till uttryck i en ny paragraf i DL (3 a §). Därjämte krävs ändringar i 19 § DL. *Lagrådet* har anslutit sig till denna uppläggning. Därutöver har lagrådet föreslagit att i klargörande syfte en hänvisning till 3 a § tas upp i 3 §. Jag godtar det förslaget. När det gäller själva termen förenklad delgivning har lagrådet inte funnit behov av att använda denna i lagtexten. Lagrådet menar också att beteckningen kan leda till missuppfattningen att det är fråga om en fristående delgivningsform, och inte en variant av ordinär delgivning. Självt anser jag emellertid att lagtexten blir enklare och tydligare om den särskilda beteckningen förenklad delgivning används där. Dessutom är det enligt min mening av stort värde för den praktiska användningen att detta delgivningssätt, som tekniskt skiljer sig markant från delgivning med mottagningsbevis, får en officiell beteckning. Risken för missuppfattningar när det gäller delgivningsformernas inbördes systematik borde inte vara stor när det i lagtexten uttryckligen anges att det är fråga om ordinär delgivning. Inte heller torde en missuppfattning härvidlag kunna leda till några praktiska problem, så länge myndigheterna följer det beskrivna förfarandet. Av dessa skäl vidhåller jag förslaget från lagrådsremissen att termen förenklad delgivning skall användas i lagtexten.

Vissa frågor om rättsmedel

Såsom anförts i promemorian och under remissbehandlingen kan det med slopat krav på direkta bevis om delgivning tänkas förekomma ett ökat antal fall där försändelsen faktiskt inte kommer fram till den söktes adress och där av det skälet någon form av rättelsemöjlighet måste finnas. Som jag tidigare varit inne på bör saken i lagtexten uttryckas så att delgivning skall anses ha skett två veckor efter det att meddelandet om delgivningshandlingen skickades, om det inte med hänsyn till omständigheterna framstår som osannolikt att handlingen kommit fram till den söktes adress inom tvåveckorstiden. Det krävs alltså inte att den sökta faktiskt skall ha fått handlingen i sin hand. Om handlingen skulle förkomma efter det att den kommit fram till den söktes adress, är detta, som jag tidigare framhållit, något som den sökta själv får stå risken för. Samma sak gäller om den sökta på grund av bortovaro inte har tagit del av handlingen.

Vad den klagande i princip har att visa är alltså att det är osannolikt att handlingen inom tvåveckorstiden kommit fram till hans senast kända adress.

Det har enligt min uppfattning inte framkommit att de rättsmedel som finns för närvarande hittills har visat sig otillräckliga för att tillgodose befogade ändringsyrkanden som någon har framställt med åberopande av bristande delgivning. Att man lättar på kravet på bevisning om delgivning i vissa fall kan visserligen öka antalet klagomål av den arten men behöver inte betyda att det behövs något nytt rättsmedel eller någon ändring av utformningen av de befintliga rättsmedlen. Några sådana ändringar har inte vidtagits i samband med tidigare förenklningar av delgivningssystemet och jag föreslår inte några nu heller.

Enligt promemorian kan det knappast befaras bli någon stor ärendökning och ärendena bör normalt inte bli särskilt komplicerade. Dessa antaganden har visserligen inte förblivit oemotsagda i remissvaren, men några mera säkra prognoser har av naturliga skäl inte kunnat lämnas. Själv har jag inga större farhågor men jag vill gärna säga att detta är en av de punkter där utvecklingen naturligtvis får följas uppmärksam.

2.2.3 Området för telefondelgivning utvidgas

Mitt förslag: Användningsområdet för telefondelgivning utökas till att gälla även sådana handlingar som inte direkt kan sägas uppfylla det nuvarande kravet på att vara av *enkelt innehåll*. Telefondelgivning får dock inte heller i fortsättningen användas när det gäller handlingar som är omfattande eller annars av svårtillgängligt innehåll.

Promemorians förslag överensstämmer i princip med mitt.

Remissinstanserna har i huvudsak godtagit förslaget.

Skälen för mitt förslag: År 1985 infördes telefondelgivning som en ny delgivningsform. Telefondelgivning innebär att delgivning sker genom att

en företrädare för en myndighet läser upp innehållet i en handling för den sökta på telefon och därefter skickar handlingen till honom med posten.

Såsom påpekades i lagstiftningsärendet (prop. 1984/85: 109 s. 60) är telefondelegivningen inte att jämföras med det ofta tillämpade och allmänt accepterade förfarandet att låta den sökta vid ett telefonsamtal bekräfta att han har mottagit en viss delgivningsförsändelse; det sistnämnda är bara ett sätt att försäkra sig om och skaffa bevisning för att delgivning har skett.

Telefondelegivning får enligt nu gällande rätt användas när det är lämpligt för att delge kallelser, meddelanden och andra handlingar *med enkelt innehåll*. Telefondelegivning får inte avse stämningsansökningar eller andra handlingar, varigenom mål eller ärenden anhängiggörs.

När telefondelegivning infördes år 1985 innebar den, såsom framhålls i promemorian, något av en principiell nyhet inom delgivningssystematiken. Det var därför naturligt att gå försiktigt fram och begränsa tillämpningsområdet för den nya delgivningsformen till handlingar med enkelt innehåll. Promemorians förslag om en utvidgning av telefondelegivningen har lagts fram bl. a. mot bakgrund av positiva erfarenheter från den praktiska tillämpningen.

Remissbehandlingen har i stort sett bekräftat den uppfattning som uttrycks i promemorian, nämligen att telefondelegivning har kommit till god användning, varit ett värdefullt instrument för myndigheterna och inte haft några allvarliga avigssidor för dem som söks för delgivning.

Telefondelegivning bygger, som jag nyss nämnde, på att handlingens innehåll läses upp i telefonen för den sökta och att handlingen därefter som ett slags bekräftelse sänds till denne med posten. När detta har gjorts anses delgivning ha skett.

I samband med samtalet har den sökta möjlighet att ställa frågor om handlingens innehåll och ange till vilken adress han vill att handlingen skall skickas. Den sökta vet att han efter samtalet skall få handlingen med posten, oftast dagen därpå. Om handlingen ändå inte skulle komma, vet han att han har en försändelse att efterfråga. Han har möjlighet att snabbt kontrollera om han rätt förstått det muntliga meddelandet om handlingens innehåll.

Som delgivningsform tillgodoser alltså telefondelegivning högt ställda krav på rättssäkerhet. Det är också en snabb och billig delgivningsform. Eftersom erfarenheterna av telefondelegivning genomgående är goda är tiden nu mogen för en utvidgning av dess användning. Ett annat skäl till en reform på området är att det nuvarande rekvisitet *enkelt innehåll* har medfört vissa tillämpningssvårigheter.

Mitt förslag är att utvidgningen av användningsområdet sker enligt den linje som anvisats i promemorian. I stället för att begränsa användningen till handlingar med enkelt innehåll bör man ange att handlingar som inte är omfattande eller annars har ett svårtillgängligt innehåll skall få telefondelges. I promemorian användes uttrycket "vidlyftiga", men jag föredrar alltså uttrycket "omfattande".

Det har sagts från något håll att en sådan ändring nätt och jämt skulle innebära någon utvidgning av användningsområdet. Jag vill dock hävda att det har stor betydelse att man på detta sätt vänder på presumptionen för

vilka handlingar som skall få telefonderges. Rekvisitet enkelt innehåll har varit föremål för tolkning i domstol. Ett exempel på hur tolkningen har utfallit är vissa hovrättsavgöranden enligt vilka kronofogdemyndighets beslut om utmätning inte ansetts vara av enkelt innehåll och därför inte med laga verkan har kunnat telefonderges. Med den nu föreslagna avgränsningen skulle det knappast komma i fråga att underkänna telefondergivning av ett utmättningsbeslut, möjligen bortsett från fall som av särskilda skäl är verkligt komplicerade.

Ett annat exempel som tagits upp under remissbehandlingen är ett föreläggande till en part att komplettera sin vade- eller besvärslaga i hovrätten vid påföljd av avvisning. Min bedömning är att ett sådant föreläggande utan vidare bör kunna telefonderges, om mitt förslag genomförs.

Jag har velat ta upp dessa exempel för att visa att mitt förslag ger en reell utvidgning av tillämpningsområdet för telefondergivning. Från något håll har man velat gå längre och tillåta telefondergivning även av mera omfattande handlingar. För egen del anser jag emellertid att man åtminstone tills vidare måste hålla fast vid den grundtanke som finns i denna delgivningsform, nämligen att den sökte i princip skall kunna tillgodogöra sig innehållet i den aktuella handlingen redan när denna läses upp för honom på telefon. Denna tanke kan inte upprätthållas om alltför långa handlingar läses upp. Det kan heller inte komma i fråga att bara en del av handlingen faktiskt läses upp på telefon och att myndigheten hänvisar den sökte till att läsa resten själv när han har fått handlingen med posten. Slutligen vill jag påpeka att det knappast kan vara effektivt att myndigheten ägnar mycket lång tid att läsa upp handlingar på telefon för dem som skall delges.

2.2.4 Surrogatdelgivning genom arbetsgivare

Mitt förslag: Om en enskild person söks för delgivning på sin arbetsplats men inte träffas där under sin vanliga arbetstid, får handlingen lämnas till den söktes arbetsgivare.

Promemorians förslag överensstämmer i princip med mitt. Dock föreslås där att arbetsgivaren skall kunna dömas till böter, om han vägrar att för den anställdes räkning motta handlingen.

Remissinstanserna: De flesta är positiva till förslaget. Av dessa är det emellertid flera som avstyrker den föreslagna bötest sanktionen eller i vart fall är tveksamma till den. Bland dem som avstyrker förslaget finns några som kan tänka sig att godta det om det blir fråga om ett frivilligt åtagande från arbetsgivarens sida. Ett flertal remissinstanser har pekat på svårigheter med att definiera vem som skall anses som arbetsgivare i detta sammanhang.

Skälen för mitt förslag: Efter förslag i prop. 1984/85: 109 genomfördes år 1985 vissa regler om arbetsgivares medverkan vid delgivning med en anställd. Det gällde en bötest sanktionerad skyldighet för arbetsgivare att på begäran av stämningsman uppgge om den som söks för delgivning är

anställd hos honom och, om så är fallet, upplysa om den söktes arbetstider och annat som kan underlätta delgivningen. Vidare infördes en skyldighet för bl. a. arbetsgivare att ge stämningsman tillträde till enskilt område, som inte utgör bostad, för att verkställa delgivning.

I departementspromemorian (Ds Ju 1983:13) Effektivare delgivning, som låg till grund för propositionen i det nu nämnda lagstiftningsärendet, hade också föreslagits en ny delgivningsform, nämligen surrogatdelgivning genom den söktes arbetsgivare eller genom någon anställd på dennes kontor. Detta förslag diskuterades i propositionen, men föredragande statsrådet stannade för att förslaget inte borde föras vidare till lagstiftning. Skälen för det var huvudsakligen att den föreslagna delgivningsformen kunde kännas besvärande för både den anställde och arbetsgivaren och kanske påverka arbetsgivarens förhållande till den anställde negativt. Föredraganden förklarade sig emellertid beredd att på nytt ta upp frågan, om ett påtagligt behov skulle visa sig, framför allt i de fall då den sökte inte kan förmås att medverka till delgivning i någon annan form.

De huvudfrågor som nu skall besvaras är således om det i delgivningsarbetet finns något behov av medverkan från arbetsgivare och om det är acceptabelt att kräva någon form av sådan medverkan. I promemorian har båda frågorna besvarats jakande.

Min uppfattning är att man med de svåra delgivningsproblem som föreligger bör försöka utnyttja alla tjänliga hjälpmöjligheter. Remissopinionen bekräftar i stort sett att arbetsgivarmedverkan skulle vara ett värdefullt bidrag i delgivningsarbetet. Rikspolisstyrelsen har uttalat att antalet arbetsplatsbesök för delgivning kan minskas om förslaget genomförs. Jag vill också nämna vissa uppgifter som har lämnats under hand från delgivningscentralen i Stockholm. I närmare 15 procent av delgivningsärendena besöker delgivningscentralens stämningsmän arbetstagare på deras arbetsplatser. I knappt hälften av dessa ärenden kan emellertid delgivningsuppdraget ändå inte lösas enkelt, utan det krävs ytterligare besök eller andra delgivningsansträngningar. Särskilda svårigheter kan uppstå när den sökte har ett mycket rörligt arbete. I en del fall kan delgivningen överhuvudtaget inte genomföras. Delgivningscentralens bedömning är att en möjlighet till surrogatdelgivning genom arbetsgivare skulle leda till att man kunde genomföra delgivning vid första försöket i de allra flesta fall där man gör arbetsplatsbesök. Det skulle alltså vara fråga om en ordentlig effektivitetshöjning.

Det sagda visar enligt min mening att det inte behöver betvivlas att det finns ett behov av den föreslagna reformen.

Huruvida det från olika synpunkter är acceptabelt med surrogatdelgivning genom arbetsgivare är delvis en fråga om hur systemet utformas. Allmänt vill jag säga att en regel om surrogatdelgivning genom arbetsgivare ligger i linje med de regler om arbetsgivares uppgiftsskyldighet som infördes år 1985. Jag kan också nämna att både den danska och den norska processordningen tillåter surrogatdelgivning på arbetsplatsen genom den söktes arbetsgivare eller representant för denne (Retsplejeloven 157 § första stycket 2 b resp. Domstolsloven 169 § tredje stycket).

Liksom vid remissbehandlingen av 1983 års förslag är det nu flera som

har invänt att en delgivning genom arbetsgivaren riskerar att kännas besvärande för både arbetsgivaren och arbetstagaren. Andra åter har sagt att dessa farhågor är överdrivna och att andra delgivningssätt kan vara väl så integritetskränkande. Rikspolisstyrelsen har, som sagt, uttalat att antalet arbetsplatsbesök av stämningsmän kan minskas om förslaget genomförs. Det är naturligt att åsikterna går isär i en fråga av det här slaget. För egen del menar jag att ett system med surrogatdelgivning genom arbetsgivare bör kunna utformas på ett sätt som mildrar tänkbara negativa effekter.

När det först gäller arbetsgivaren är det många som har sagt nej till förslaget därför att det utformats som en straffsanktionerad skyldighet. Det har därvid särskilt pekats på de svårigheter som kan vara förknippade med att definiera vem som är arbetsgivare. Den åsikten har framförts att de flesta antagligen skulle hjälpa till frivilligt och att systemet skulle kunna bli effektivt även utan en straffsanktion. Man menar att det saknas skäl att behandla arbetsgivare på annat sätt än andra med vilka surrogatdelgivning kan ske.

Jag har förståelse för de argument som framförts mot att en straffsanktionerad skyldighet införs för arbetsgivare att medverka till surrogatdelgivning. Om man i stället gör förfarandet frivilligt tillgodoser man önskemålet att arbetsgivaren inte skall behöva delta i känsliga fall, t. ex. på mycket små arbetsplatser. Vidare uppnår man att all medverkan vid surrogatdelgivning sker under samma förutsättningar. Systemet blir alltså mera enhetligt och lätt att tillämpa. Viktigast är dock enligt min mening att delgivningen sannolikt fungerar bättre, om man inskränker sig till frivillig medverkan. Det skulle nämligen kunna befaras att en arbetsgivare som under straffhot och mot sin vilja har tagit emot en delgivningsförsändelse underlåter att vidarebefordra denna, eller gör det på ett mindre ändamålsenligt sätt.

När det gäller rättssäkerhetsaspekterna på en ordning med surrogatdelgivning genom arbetsgivare vill jag påminna om att sådan delgivning, precis som annan surrogatdelgivning, givetvis skall fullföljas genom att ett meddelande om delgivningen sänds till den sökta med posten under hans vanliga adress.

Vad så gäller integritetshänsyn gentemot arbetstagaren anförs det i promemorian att alternativet till delgivning med arbetsgivarens hjälp ofta är att en stämningsman direkt delger arbetstagaren på arbetsplatsen. Detta är, som jag nyss angett, ganska ofta förekommande. Enligt rikspolisstyrelsens anvisningar för förfarandet vid delgivning bör stämningsmannen i möjligaste mån undvika att den sökta utsätts för utomstående uppmärksamhet eller att han på annat sätt åsamkas obehag. Emellertid är det inte lätt att undvika viss uppmärksamhet om stämningsmannen, kanske gång efter annan, blir tvungen att på en arbetsplats fråga sig fram för att hitta den han söker för delgivning. I många fall kan det alltså, enligt promemorian, vara betydligt smidigare och mindre integritetskränkande att stämningsmannen i stället vänder sig till arbetsgivaren, som har större möjligheter att diskret överlämna delgivningshandlingen.

Detta resonemang har, som jag redan antytt, accepterats av de flesta men inte av alla. Själv ansluter jag mig i princip till promemorians synsätt.

Det är alldeles klart att det i många fall kommer att väcka mycket mindre uppmärksamhet kring den sökte, om försändelsen får lämnas till arbetsgivaren. Ofta lär det dessutom vara så att stämningsmannen redan med de nuvarande reglerna måste tala om sitt ärende, när han efterfrågar den sökte på arbetsplatsen. Och de personer han då vänder sig till torde ofta sammanfalla med dem som surrogatdelgivning skulle kunna ske med. Något nämnvärt extra obehag skulle alltså i dessa fall inte tillfogas arbetstagaren, bortsett från att försändelsens avsändare som regel skulle komma att framgå.

Av vad jag redan har sagt har indirekt framgått att surrogatdelgivning genom arbetsgivare som regel blir aktuell endast som ett led i stämningsmannadelgivning. Innan stämningsmannadelgivning tillgrips skall i princip enklare delgivningsformer ha prövats eller bedömts som otjänliga. Redan här ligger en viss garanti för att denna surrogatdelgivning inte tillgrips annat än när det är nödvändigt. Jag vill dock inte gå så långt som datainspektionen, som i sitt remissvar har tillstyrkt förslaget endast under förutsättning att den sökte tidigare i ärendet har fått upplysning att delgivning kan komma att ske på arbetsplatsen genom stämningsman eller som surrogatdelgivning genom arbetsgivaren. Jag anser nämligen att förfarandet redan är tillräckligt kringgärdat med rättssäkerhetsgarantier. Stämningsmannadelgivning och surrogatdelgivning genom arbetsgivare kommer sålunda normalt inte att tillgripas utan att den sökte genom att inte medverka vid delgivning i andra former själv har förorsakat det eller att det finns andra godtagbara skäl. När det gäller datainspektionens förslag vill jag också säga att det redan i dag brukar anges på det delgivningskvitto som används vid ordinär delgivning på posten att delgivning kan komma att ske t.ex. genom stämningsman, om kvittot inte undertecknas och återsänds till myndigheten.

Enligt 18 § DL får vid delgivning en handling inte lämnas till någon som i samma mål eller ärende är motpart till den som skall delges handlingen. Det är viktigt att domstolar och andra myndigheter observerar denna regel så att surrogatdelgivning genom arbetsgivare inte sker i t.ex. en arbetstvist, där arbetsgivaren och den anställde är varandras motparter.

Promemorians förslag är utformat så att surrogatdelgivning skall få ske genom arbetsgivaren, om den sökte inte anträffas på sin arbetsplats under sin vanliga arbetstid. Några remissinstanser har funnit resonemanget ologiskt; tanken var ju att man skulle undvika just eftersökningen. Till detta vill jag säga att eftersökningen kan begränsas till ett minimum, om stämningsmannen inte är helt beroende av att få tag på den sökte personligen, utan har möjlighet att i stället vända sig till arbetsgivaren. Det bör i normalfallet räcka med att receptionen eller motsvarande på arbetsplatsen i fråga, eller arbetsgivaren själv, inte genast kan lokalisera den sökte och möjliggöra för stämningsmannen att träffa honom. Jag betonar dock att den sökte på något sätt måste efterfrågas på arbetsplatsen på sin normala arbetstid innan surrogatdelgivning tillgrips. Med dessa kommentarer avslutar jag mig till promemorians lösning.

Surrogatdelgivning bygger på tanken att försändelsen snabbt och säkert skall kunna lämnas vidare till den sökte och att denne under sin vanliga

adress skall kunna nås av ett meddelande på posten om att en delgivningshandling lämnats till en viss person för hans räkning. Av dessa skäl bör, som en del remissinstanser varit inne på, surrogatdelgivning genom arbetsgivaren undvikas, om det upplyses att den sökta har semester eller är sjuk eller av annan anledning är borta från sin arbetsplats under längre tid.

Frågan är slutligen vem som i de nu aktuella situationerna skall betraktas som arbetsgivare i lagens mening och till vem en delgivningshandling därför kan lämnas.

Det arbetsgivarbegrepp som brukar tillämpas inom arbetsrätten går ut på att alla som utövar någon form av arbetsledande funktion i förhållande till den anställda betraktas som arbetsgivare. Förslaget i promemorian är att för delgivningsverksamhetens del anknyta till samma arbetsgivarbegrepp. Åtskilliga remissinstanser har ställt sig kritiska till detta förslag. Bl. a. har man avstyrkt att alla som i något avseende kan betraktas som den söktes överordnade skulle vara att betrakta som arbetsgivare för denne. Svea hovrätt har föreslagit att kretsen begränsas till själva företagsledningen och anställda med personaladministrativt ansvar.

I det till lagrådet remitterade förslaget gjorde jag bedömningen att Svea hovrätt hade funnit en lämplig avgränsning och att denna borde kunna gälla utan att den uttryckligen angavs i lagtexten. *Lagrådet* har inte hållit med om den bedömningen. Lagrådet har erinrat om att begreppet arbetsgivare förekommer även på ett annat ställe i DL, nämligen där arbetsgivarens skyldighet att upplysa om t. ex. den anställdes arbetstider regleras. Vid införandet av den regeln belystes inte hur begreppet arbetsgivare skulle tolkas. Enligt lagrådets mening finns det skäl för en snävare tolkning av begreppet arbetsgivare när det gäller surrogatdelgivning än när det gäller uppgiftsskyldighet. Lagrådet har som en tänkbar lösning föreslagit att arbetsgivarbegreppet när det gäller surrogatdelgivning definieras i lagtexten som "en person i företagsledande ställning", eventuellt med tillägget "eller chefen för den personaladministrativa verksamheten på den söktes arbetsplats". Jag ansluter mig till lagrådets förslag, med det ifrågasatta tillägget. Lagtexten bör dock utformas så att även ledningen för myndigheter, organisationer och andra typer av arbetsplatser inbegrips. Detta kan ske genom att orden "eller därmed jämförlig" läggs till efter ordet "företagsledande," jfr bl. a. 1 § lagen (1982:80) om anställningsskydd.

För att stämningsmannen skall veta om en viss person ingår i den krets med vilken surrogatdelgivning kan ske måste han ta reda på vilken position denne har. Detta bör noteras på delgivningsbeviset för att också uppdragsgivaren skall kunna avgöra om delgivningen är godtagbar.

Sammanfattningsvis förordar jag alltså att det införs en möjlighet till surrogatdelgivning genom arbetsgivare efter samma mönster som de former av surrogatdelgivning som redan finns i DL.

Mitt förslag: Delgivning med en juridisk person eller med t.ex. delägarna i en samfällighet skall få ske genom att handlingen lämnas till suppleant för ledamot av styrelsen eller suppleant för annan behörig ställföreträdare. En förutsättning är att ett försök till delgivning genom att handlingen överbringas till en ledamot av styrelsen eller annan behörig ställföreträdare har misslyckats.

Promemorians förslag överensstämmer i princip med mitt.

Remissinstanserna: Principen bakom förslaget har allmänt tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Många har uttalat att förslaget är angeläget och kommer att bli effektivt och resursbesparande. När det gäller den tekniska utformningen går meningarna emellertid isär. En del vill gå längre än det remitterade förslaget.

Skälen för mitt förslag: Enligt 9 § första stycket DL sker delgivning med annan juridisk person än staten genom att handlingen överbringas till någon som har rätt att företräda den juridiska personen eller, om flera är gemensamt behöriga, till någon av dem. Saknas behörig ställföreträdare, får handlingen överbringas till någon som har rätt att sammankalla dem som har beslutanderätten. Delgivning med delägare i samfällighet eller med medlemmar i sammanslutning får enligt 10 § första stycket DL ske genom att handlingen överbringas till ledamot av styrelsen eller till förvaltare eller — om styrelse eller förvaltare saknas — till någon sammankallande.

Enligt vad som anförs i promemorian innebär dessa regler att delgivning inte får ske genom suppleant för styrelseledamot i t.ex. aktiebolag, ekonomisk förening eller samfällighetsförening, om inte bolagsordningen eller motsvarande instrument ger suppleanten rätt att teckna firman, ensam eller i förening med annan. Det skulle enligt promemorian kunna underlätta delgivningsverksamheten, om delgivning fick ske genom suppleant; störst betydelse skulle detta få för delgivning med mindre aktiebolag, där styrelsen består av endast en person.

Detta är kortfattat den bakgrund mot vilken promemorians förslag om delgivning genom suppleant har lagts fram.

De flesta remissinstanser har alltså ställt sig positiva till förslagets grundläggande idé. Enligt någras uppfattning gäller emellertid den föreslagna ordningen redan i dag; sedan det konstaterats att behörig ställföreträdare inte kan delges, skulle man alltså med laga verkan kunna delge genom suppleanten.

I denna fråga vill jag säga följande. Suppleantens uppgift kan allmänt sägas vara att träda in för den ordinarie ledamoten vid förfall för denne. Den omständigheten att delgivning inte har kunnat ske med en ordinarie ledamot behöver emellertid inte betyda att det föreligger förfall för denne. Dessutom är det enligt förslaget inte meningen att det skall behöva företas någon omfattande utredning om huruvida den ordinarie ledamoten kan

kan anträffas och företräda den juridiska personen eller ej. Ett sådant krav skulle ju kraftigt förta förslaget effektivitetsvinster.

Av dessa skäl finner jag att lagändringar är påkallade för att tillgodose syftet med förslaget (jfr också NJA 1990 s. 312). Om det lämpliga i att ålägga suppleanter att ta emot delgivningar råder det stor enighet. Jag förordar alltså att förslaget genomförs och övergår nu till att diskutera hur systemet närmare bör utformas.

Först vill jag med anledning av vissa remissyttranden klara ut vilken sorts delgivning förslaget egentligen gäller. Det gäller delgivning med vissa juridiska personer och med medlemmar i vissa sammanslutningar och vad som närmare skall bestämmas är vem som skall sökas för delgivning. Det är alltså inte fråga om att delgivningshandlingar skall överbringas till någon annan än den sökte, s. k. surrogatdelgivning.

Promemorians förslag går ut på att delgivning genom suppleant skall få tillgripas om delgivning inte kan ske med behörig ställföreträdare. Som jag nämnde finns det vissa remissinstanser som vill gå längre än så. Sålunda föreslår Svea hovrätt att delgivning skall kunna ske även genom andra personer som är närstående till den juridiska personen eller har ett väsentligt inflytande över den. Sveriges Ackordscentral föreslår att delgivning skall kunna ske även genom personer som kan anses ha ställningsfullmakt, t. ex. ekonomichef. Dessa förslag anser jag dock föra alltför långt. Det blir svårt att tillämpa regler som utpekar så pass obestämda grupper av personer.

Ett annat förslag kommer från hyresnämnden i Göteborg. Nämnden föreslår att alla inskränkningar i möjligheten till delgivning genom suppleant tas bort; det skulle alltså inte krävas att man i första hand vände sig till en ordinarie ledamot. Som jag nyss nämnde skall suppleanten i princip träda in vid förfall för ordinarie ledamot. Enligt min mening skulle det därför stämma mindre väl överens med suppleanternas ställning i t. ex. ett aktiebolag att generellt ge dem samma behörighet som en ordinarie ledamot av styrelsen. Grundregeln bör alltså även fortsättningsvis vara att handlingen skall överbringas till någon ordinarie företrädare för den juridiska personen eller sammanslutningen. Delgivning genom suppleant bör inte ske förrän man har konstaterat att det är svårt att delge en ordinarie företrädare för den juridiska personen. Frågan är då vilka ansträngningar man lämpligen bör kräva härvidlag.

Såsom anförs i promemorian torde det i associationsrättsliga sammanhang normalt inte krävas någon särskild utredning om förfall för den ordinarie företrädaren för att suppleantens behörighet skall inträda. Inte heller i delgivningssammanhang synes det rimligt att laborera med mer eller mindre absoluta hinder. Enligt promemorian bör det för att delgivning med suppleant skall få ske normalt räcka med att åtminstone något delgivningsförsök med ordinarie ställföreträdare har misslyckats eller att det på goda grunder kan antas att delgivningsförsök med de ordinarie ställföreträdarna blir fruktlösa. Denna tanke har i stort sett godtagits av remissinstanserna och även jag ansluter mig till den. Dock ger, såsom framhållits från flera håll, ett sådant uttalande inte någon god ledning i de fall den juridiska personen har flera ordinarie ställföreträdare.

Den nu föreslagna delgivningsformen kan antas få sin största betydelse just i mindre aktiebolag, där styrelsen består av bara en person och denne är svår att få tag på men suppleanten är lättare att komma i kontakt med. Detta hindrar inte att man också måste diskutera förfarandet vid delgivning med juridiska personer med flera ordinarie ställföreträdare.

Remissinstanserna har i detta avseende varit beredda att gå mycket långt. Jag har redan nämnt förslaget att ge suppleanterna oinskränkt behörighet att ta emot delgivningar. Riksskatteverket och kronofogdemyndigheten i Stockholm anser att det bör räcka med ett misslyckat försök att delge behörig ställföreträdare eller att det finns skäl att anta att ett sådant försök blir resultatlöst. Enligt Östersunds tingsrätt bör man kunna nöja sig med ett misslyckat delgivningsförsök med en enda styrelseledamot bosatt på orten.

För egen del ser jag bara två möjligheter. Antingen skall man kräva att försök till delgivning har misslyckats med samtliga som ensamma eller i förening med någon annan får företräda den juridiska personen. Eller också skall man inskränka sig till att kräva misslyckat delgivningsförsök med en sådan person. Något mellanting skulle knappast bli funktionellt.

Det första alternativet – delgivningsförsök med samtliga – skulle enligt min mening förta en alltför stor del av reformens betydelse. Med det andra alternativet tillvaratar man däremot förslagets möjliga effektivitetsvinster på ett bra sätt. Remissopinionen har ställt sig bakom ett sådant alternativ. Frågan kommer antagligen inte att ställas på sin spets så ofta, eftersom förslaget närmast tar sikte på de mycket små bolagen.

Av dessa skäl förordar jag att alternativ två väljs. Det innebär att delgivning med suppleant får ske om ett delgivningsförsök har misslyckats med åtminstone en ordinarie företrädare eller om det kan bedömas som utsiktslöst att delgivning med åtminstone en ordinarie företrädare skulle lyckas. Lagtexten bör, såsom *lagrådet* föreslagit, utformas i enlighet härmed.

Om det finns flera ledamöter som får företräda ett bolag och delgivning genom suppleant kan förutses komma till användning i ett senare skede, är det naturligtvis bäst om det första delgivningsförsöket tar sikte på någon som har en någorlunda central post i bolaget.

2.2.6 Hemliga telefonnummer görs tillgängliga för delgivningsändamål

Mitt förslag: Uppgift om hemligt telefonnummer till en enskild person skall få lämnas ut till myndigheter utan hinder av sekretess, om uppgiften behövs för delgivning. Detta gäller dock endast om det kan antas att den sökta håller sig undan eller om det annars finns synnerliga skäl.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt, utom såtillvida att det inte uppställs något uttryckligt krav på att den sökta kan antas hålla sig undan e. d.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som yttrat sig över detta förslag har de allra flesta tillstyrkt det, men ett mindre antal har avstyrkt eller uttalat tvekan.

Bakgrund

I departementspromemorian (Ds Ju 1983: 13) Effektivare delgivning föreslogs en allmän regel i sekretesslagen (1980: 100) av innebörd att sekretess inte skall hindra att uppgift lämnas till myndighet, om uppgiften behövs där för delgivningsändamål. Regeln skulle gälla för alla typer av uppgifter som direkt eller indirekt kunde få betydelse för den aktuella delgivningen, inte bara grundläggande uppgifter såsom adress, telefonnummer och arbetsplats. Förslaget tillstyrktes eller lämnades huvudsakligen utan erinran av alla remissinstanserna utom televerket. Föredragande statsrådet anförde i propositionen (prop. 1984/85: 109 s. 48 ff) att möjligheterna till genombrott av sekretessen borde begränsas till de från delgivningssynpunkt i allmänhet viktigaste uppgifterna, nämligen adressuppgift samt uppgift om telefonnummer och arbetsplats. Undantag borde dock enligt föredraganden göras beträffande uppgift hos televerket om hemligt telefonnummer till enskilds bostad. Här borde i stället prövning av om sekretessen skulle få genombrytas ske enligt den s. k. generalklausulen i 14 kap. 3 § sekretesslagen. Lagstiftningen kom också att utformas efter dessa riktlinjer, jfr 14 kap. 2 § tredje stycket sekretesslagen.

Innebörden av gällande regler är sålunda att televerket skall lämna ut uppgift om hemligt telefonnummer till enskilds bostad bara om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda. I promemorian framhålls att man på många myndigheter ser de hemliga telefonnumren som ett allvarligt hinder i delgivningsverksamheten och anser att televerket är alltför restriktivt med att lämna ut uppgift om hemliga telefonnummer. Promemorians förslag är att upphäva sekretessen för de hemliga telefonnumren, om de behövs för delgivningsändamål hos en myndighet.

Remissvaren tar sikte huvudsakligen på två frågor. Den ena är vilken integritetskränkning utlämnande av hemligt telefonnummer kan innebära. Den andra är vilken betydelse för delgivningsverksamheten som fri tillgång till hemliga telefonnummer kan ha. De allra flesta har ansett att delgivningsintresset väger tyngre än integritetsintresset.

I det nyss nämnda lagstiftningsärendet anförde föredragande statsrådet följande skäl för ställningstagandet i fråga om de hemliga telefonnumren (prop. 1984/85: 109 s. 49): "Uppenbarligen finns det abonnenter som på grund av psykiskt eller fysiskt handikapp är beroende av att ha tillgång till telefon och som samtidigt har goda skäl för att låta abonnemang vara hemligt. Jag anser också att man måste respektera att det finns enskilda som av integritetsskäl har skaffat sig ett hemligt abonnemang för att själva kunna bestämma vilka som bör ha tillgång till deras telefonnummer och inte behöva riskera att i sin bostad bli uppringda av okända personer. Starka skäl talar därför emot att låta en myndighet utan intresseprövning enligt generalklausulen få ta del av en uppgift hos televerket om telefonnumret till en abonnent som har hemligt abonnemang. Vad jag har sagt nu

tar sikte endast på uppgift om en fysisk persons telefonnummer till bostaden”.

Prop. 1990/91:11

Enligt promemorian finns det skäl att ifrågasätta det då förda resonemanget och förutsättningarna för den intresseprövning som skall göras.

Behovet av tillgång till hemliga telefonnummer för delgivningsändamål

Det finns en stor mängd hemliga telefonabonnemang, cirka 300 000 stycken. Den uppfattning som uttrycks i promemorian är att telefonen är ett mycket viktigt hjälpmedel i delgivningsverksamheten och att de hemliga telefonnumren innebär ett allvarligt hinder för verksamheten. Remissinstanserna har till största delen bekräftat denna uppfattning. Sålunda har man från t. ex. domstolarna, polisen och kronofogdemyndigheterna understrukit det värdefulla i att telefonens möjligheter kan utnyttjas fullt ut.

För egen del finner jag det alldeles tydligt att telefonen är ett viktigt hjälpmedel och att de hemliga telefonnumren ofta försvårar myndigheternas delgivningsverksamhet. Ett telefonsamtal är ett bra sätt att få bekräftat att någon verkligen har fått en försändelse som tidigare har skickats till honom; genom samtalet kan man alltså skaffa bevis om att delgivning har skett. Sedan telefondelgivning infördes som en egen delgivningsform, har telefonanvändningen fått en helt ny dimension. Nu kan man med telefonens hjälp utföra själva delgivningen och behöver därefter bara som bekräftelse skicka handlingen i lösbrev på posten till den sökta. Delgivningen anses verkställd när handlingen har skickats; det är inget krav att den skall ha kommit fram till adressaten. Syftet med den reform som telefondelgivning innebär motverkas av att myndigheten kan mötas av att den sökta har hemligt nummer. På samma sätt motverkas syftet med den utvidgning av användningsområdet för telefondelgivning som jag nyss har föreslagit (avsnitt 2.2.3). Rikspolisstyrelsen har för sin del påpekat att stämningsmännen i allt större utsträckning har tillgång till mobiltelefon i sitt arbete. Hemliga telefonnummer gör att inte heller detta hjälpmedel kan utnyttjas fullt ut.

I viss utsträckning är parter i rättegång skyldiga att ange sitt och motpartens telefonnummer, även i en del fall hemligt telefonnummer. Det finns regler om detta i RB och FPL. Att infordra dessa uppgifter om de inte lämnas självant innebär en del arbete för domstolen. Behovet att delge någon per telefon uppstår ofta med kort varsel. Det är därför långt ifrån alltid som myndigheten har haft särskild anledning att infordra uppgift om telefonnumret i förväg. Dessutom är det ju inte bara parterna som skall delges utan även vittnen och andra. Deras telefonnummer är ofta inte kända för parterna. I vissa fall är det målets karaktär som nödvändiggör brådskanie delgivning. Det kan gälla t. ex. brottmål med häktade eller ungdomar och mål som rör omhändertagande eller tvångsvård.

Vad jag nu sagt visar att det finns ett befogat behov för myndigheterna att för delgivningsändamål ha tillgång även till hemliga telefonnummer i så stor utsträckning som möjligt.

Enligt 9 kap. 8 § sekretesslagen gäller sekretess hos televerket för uppgift om enskilds telefonabonnemang, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men. Som jag nämnde tidigare får uppgift om hemligt telefonnummer till enskilds bostad lämnas ut bara om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda.

Abonnenterna behöver inte ange något skäl för att få ett hemligt abonnemang. De skäl som olika människor kan ha för att vilja hålla sitt telefonnummer hemligt varierar naturligtvis. Sekretesskyddet för telefonabonnemang regleras, som jag nyss nämnde, i 9 kap. sekretesslagen. Av kapitelrubriken följer därför att sekretessen typiskt sett skall skydda "enskilds förhållande av såväl personlig som ekonomisk natur". Enligt promemorian är avsikten antagligen i de flesta fall att slippa samtal från andra privatpersoner, medan avsikten i vissa fall åtminstone delvis är att undgå kontakter från myndigheternas sida. Under alla omständigheter står det klart att televerket i det enskilda fallet inte har någon kunskap om varför abonnenten har valt hemligt telefonnummer.

Som jag nämnde har några remissinstanser gått emot förslaget. Det är justitiekanslern, datainspektionen, televerket, överåklagaren i Gävle och Sveriges Köpmannaförbund. Justitiekanslern anser att något avgörande skäl inte har anförts för att låta varje myndighet utan intresseprövning få tillgång till hemligt telefonnummer till enskilds bostad. Datainspektionen poängterar att samhällets vilja och förmåga att garantera den enskilde rätt till en fredad sektor är av grundläggande betydelse i en demokrati. Den enskildes behov av skydd mot åtgärder från myndigheternas sida gör sig enligt datainspektionen särskilt starkt gällande i fråga om åtgärder som riktar sig mot den enskilde när han vistas i sin bostad och man kan inte hävda att det finns ett så starkt samhällsintresse i varje särskilt delgivningsärende att den enskildes rätt till en fredad sektor skall stå tillbaka. Enligt överåklagaren i Gävle är promemorians resonemang ett uttryck för brist på respekt för den enskildes integritet. Sveriges Köpmannaförbund avstyrker förslaget med hänvisning till integritetshänsyn. Även televerket avstyrker förslaget bl. a. med hänvisning till att det är frågan om ett allvarligt ingrepp i den enskildes personliga förhållanden.

Jag ansluter mig till antagandet i promemorian att en del abonnenter har valt hemligt telefonabonnemang åtminstone delvis i avsikt att undgå att bli kontaktade av myndigheter. I denna grupp kan det enligt min mening inte finnas många fall där det finns en sakligt befogad anledning för samhället att lagstiftningsvägen ställa upp ett sekretesskydd för telefonnumret. Det skulle i så fall röra sig om personer, som av psykologiska/medicinska skäl får mycket illa av att bli uppringda av okända personer, eller som oroas allvarligt av blotta risken för detta, och som ändå har behov av att ha telefon. I övrigt har jag alltså svårt att se att det skulle finnas så starka betänkligheter mot att häva sekretessen för delgivningsändamål som de kritiska remissinstanserna har anført. Jag har också stöd från majoriteten av remissinstanserna för ståndpunkten att effektivitetshänsynen väger tyngre.

Om det förhöll sig så att den intresseprövning som televerket gör enligt gällande regler kunde tillgodose intressena bara hos den lilla grupp som kan ha ett befogat krav på sekretesskydd, skulle någon ändring i reglerna inte behövas. Som redan framgått anser jag att så inte är fallet.

Såsom anförs i promemorian är en första förutsättning för en korrekt intresseprövning att televerket vet huruvida ett visst hemligt telefonnummer går till en enskilds bostad eller inte. Vid ansökan om telefonabonnemang skall anges om det gäller hushållsabonnemang eller företagsabonnemang. Från televerket har det upplysts att man inte gör någon närmare prövning av om uppgiften om det sökta abonnemangets art är riktig. Även om ett abonnemang i och för sig fyller kraven för att vara ett hushållsabonnemang, är det inte nödvändigtvis samma sak som att numret går till en enskilds bostad. Den handläggare hos televerket som har att bestämma om det hemliga numret skall lämnas ut har inte heller alltid tillgång till uppgiften om huruvida abonnemanget är ett hushålls- eller företagsabonnemang.

Promemorian underförstår att televerket normalt utgår från att hushållsabonnemang går till enskilds bostad. Televerket har i sitt remissvar inte hävdat något annat. Televerket har heller inte påstått sig ha någon möjlighet att veta att ett abonnemang går till en enskilds bostad.

Här finns alltså betydande osäkerhetsmoment som kan göra att upplysning om ett hemligt nummer felaktigt vägras.

Den myndighet som begär den hemliga uppgiften kan upplysa televerket om vilket intresse som finns av att uppgiften lämnas ut. Men televerket vet, som jag sade tidigare, inte varför abonnenten har begärt hemligt nummer. Televerket vet alltså egentligen inte vilket intresse som sekretessen skall skydda, bortsett från det mycket allmänt hållna, typiska intresset att den personliga integriteten skall skyddas.

Det är givet, vilket också televerket har påpekat, att avvägningar i sekretesssammanhang ofta får göras med utgångspunkt just i det typiska intresset, därför att fullständig information inte står att få eller därför att det är det enda tänkbara tillvägagångssättet i massärenden. Vad jag vänder mig mot i fråga om de hemliga telefonnumren är sammanfattningsvis följande.

Det typiska skyddsintresset har enligt min uppfattning givits för stor tyngd i jämförelse med det motstående intresset av effektivitet i myndigheternas verksamhet; televerket har upplyst att uppgift om hemligt telefonnummer i praktiken lämnas ut endast om det intresse myndigheten vill tillgodose är angeläget ur samhällets synpunkt och uppgiften om det hemliga telefonnumret är *nödvändig* för att detta intresse skall kunna tillgodoses. Vidare ger gällande regler dåligt beslutsunderlag. De ger inga konkreta hållpunkter för en bedömning av skyddsintresset. De riskerar att bereda sekretess i fall som inte skall omfattas av sekretess. Och de utgör inga säkra instrument för att fånga upp de fall som verkligen är värda ett effektivt sekretesskydd.

Frågan är då om det är möjligt och lämpligt att särbehandla de fall där det finns ett befogat sekretessskydd.

Såsom anförts i promemorian kan det knappast vara möjligt att fastställa hur många telefonabonnenter det finns som har begärt hemligt nummer, därför att de lider allvarligt psykiskt men av att bli uppringda på telefon av okända. Detta torde gälla även om man bortser från problemen med att avgränsa de fall som skall särbehandlas. Under alla omständigheter kan det inte röra sig om många personer. Samma sak måste gälla personer som på grund av fysiskt handikapp kan ha intresse av att skonas från vissa telefonsamtal. En del av dem som har någon form av allvarlig telefonskräck har antagligen inte telefon alls. De som ändå har telefon riskerar även med nuvarande regler att få oönskade samtal, och risken för sådana samtal ökar inte nämnvärt genom att sekretessgenombrott tillåts för delgivningsändamål. En stor del av de abonnenter som det nu är fråga om kan förutsättas ha hjälp och stöd av någon person i sin närhet. Vid tillfällen då så inte är fallet finns möjligheten att dra ur telefonjacken.

Slutsatsen måste bli att en eventuell särreglering skulle vara påkallad bara för ett mycket litet antal personer. En ordning skulle kanske kunna införas där vissa abonnenter efter utredning beviljades en sorts "kvalificerat hemliga" telefonnummer av medicinska skäl. En sådan ordning skulle antagligen medföra mycket ny administration och ökade kostnader. Dessutom skulle det kvalificerat hemliga abonnemanget kunna bli som en stämpel på den person det gäller, vilket skulle vara synnerligen integritetskränkande. En sådan reform vill jag alltså inte förorda. Inte heller någon av remissinstanserna har velat göra det.

Slutsatser

Av de skäl jag nu anfört förordade jag i det till lagrådet remitterade förslaget att sekretessen generellt hävs även för uppgift om hemligt telefonnummer till enskilds bostad, om en myndighet behöver uppgiften för delgivningsändamål. *Lagrådet* har i sitt yttrande visat förståelse för förslagets betydelse för effektiviteten i delgivningsverksamheten. Emellertid har lagrådet till det i lagrådsremissen förda resonemanget tillagt att det säkert många gånger kan vara vitalt för innehavarens säkerhet att det hemliga telefonnumret inte kan komma ut. Trots att sekretessen för det hemliga telefonnumret enligt 7 kap. 26 § sekretesslagen även gäller hos den myndighet som fått ut uppgiften, kan det enligt lagrådet inte helt bortses från risken att ett utlämnande för delgivning gör att uppgiften kommer i orätta händer. Lagrådet har därför ifrågasatt om inte en försiktigare reform är motiverad så att sekretessen för hemliga telefonnummer får genombrytas bara i den omfattning som ansetts särskilt angelägen i remissen, nämligen när det med fog kan antas att den sökta håller sig undan delgivning.

Som jag anförde i lagrådsremissen är en möjlighet till sekretessgenombrott för hemligt telefonnummer i första hand avsedd för den grupp fall

som lagrådet syftar på, nämligen de fall där det med fog kan antas att den sökta håller sig undan delgivning. Jag är därför beredd att — av de skäl som lagrådet gett uttryck för — förorda en avgränsning även i själva lagtexten till i första hand sådana fall. Som jag exemplifierade i ett tidigare avsnitt kan det emellertid föreligga ett mycket starkt behov av att få tillgång till ett hemligt telefonnummer även i mycket brådskande situationer. Med tanke på sådana fall bör det finnas en möjlighet för myndigheten att få tillgång till telefonnumret, även om det inte kan sägas att den sökta håller sig undan. Som markering att den möjligheten bör användas restriktivt bör det i lagtexten ställas upp ett krav på att synnerliga skäl skall föreligga. Prövningen av om den sökta håller sig undan eller om det annars finns synnerliga skäl för utlämnande kan givetvis göras endast av den myndighet som begär att få uppgiften. Att bedömningen skall göras av den myndigheten bör därför uttryckligen framgå av lagtexten. Jag förordar, med avvikelse från lagrådsremissens förslag, att 14 kap. 2 § sekretesslagen utformas i enlighet med det sagda.

Med tanke på de överväganden som enligt det sagda skall föregå ett beslut om att inhämta uppgift om ett hemligt telefonnummer är det angeläget att detta beslut fattas på en tillräckligt hög nivå inom myndigheten. I en domstol bör prövningen normalt ankomma på domaren själv.

Med anledning av vad som påpekats under remissbehandlingen och av lagrådet vill jag betona vikten av att den myndighet som får tillgång till ett hemligt telefonnummer hanterar uppgiften på ett sådant sätt att sekretessen beträffande uppgiften kan upprätthållas också i fortsättningen (jfr 7 kap. 26 § sekretesslagen).

2.2.7 Delgivningsförsändelser får i vissa fall öppnas vid stämningsmannadelgivning

Mitt förslag: En delgivningsförsändelse i slutet kuvert som inlämnats till polismyndigheten för stämningsmannadelgivning får öppnas av polismyndigheten, om det behövs för att innehållet skall kunna överbringas till en annan polismyndighet för delgivning med den sökta.

Promemorians förslag överensstämmer i princip med mitt.

Remissinstanserna har i huvudsak godtagit förslaget.

Skälen för mitt förslag: Kriminalpolisen har ett s.k. spärregister. I det registret läggs in uppgifter om bl.a. personer som är efterlysta eller som söks för delgivning. Spärregistret är centralt för hela landet. När en person grips eller medtas till förhör görs regelmässigt en kontroll i spärregistret.

Då kan det visa sig t.ex. att den omhändertagne söks för delgivning av polisen i ett annat distrikt. Det är självfallet högst eftersträvänsvärt att delgivning i detta läge skall kunna ske medan han finns kvar hos polisen. Ett praktiskt hinder är att han ofta kan hållas kvar bara några timmar, varför delgivningsförsändelsen inte kan skickas på vanligt sätt till den plats där den sökte finns. I promemorian har föreslagits som lösning på detta problem att handlingarna i försändelsen skulle kunna sändas med telefax, som alla polismyndigheter har. Detta kräver i sin tur att polismyndigheten får möjlighet att bryta det slutna kuvertet med delgivningsförsändelsen. Den beskrivna situationen kan uppkomma när som helst på dygnet. Det skulle därför inte alltid bli möjligt att inhämta uppdragsgivarens tillstånd till att bryta försändelsen.

När det gäller de konstitutionella aspekterna på ett sådant förfarande konstateras i promemorian att reglerna i 2 kap. 6 § regeringsformen ger medborgarna ett skydd gentemot det allmänna mot bl. a. undersökning av brev eller annan förtrolig försändelse. Enligt 2 kap. 12 § regeringsformen får detta skydd emellertid inskränkas genom lag för att tillgodose ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle.

Mot denna bakgrund föreslås i promemorian att en ny bestämmelse införs i DL av innebörd att polismyndigheten får bryta en delgivningsförsändelse, om det behövs för att innehållet skall kunna överbringas till den sökte.

I vissa speciella fall kan den som lämnat delgivningsuppdraget till polisen ha goda skäl att motsätta sig att polisen öppnar delgivningsförsändelsen. Promemorians lösning på detta problem är att brytande av försändelsen skall hindras av en uttrycklig begäran av sökanden.

De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget, däribland rikspolisstyrelsen, som anser att promemorians lösning är tillfredsställande och att reformen kommer att få stor praktisk betydelse.

Några av remissinstanserna uttrycker betänkligheter mot förslaget. Enligt riksskatteverket förefaller brytande av brevhemligheten vara ett alltför djupt ingrepp i den enskildes integritet i förhållande till delgivningsintresset. Justitiekanslern anför att förslaget enligt hans mening inte får leda till att den inneliggande handlingen skall betraktas som allmän handling hos polismyndigheten. Vidare anför justitiekanslern att försändelser som innehåller handlingar för vilka sekretess gäller inte bör få öppnas eller sändas med telefax, om garantier saknas för att sekretessen inte åsidosätts, och att ett brytande av försändelsen bör kräva ett uttryckligt tillstånd av den som begärt delgivningen. Överåklagaren i Stockholm anser att den sökte bör tillfrågas om försändelsen får öppnas; om han vägrar kan detta likställas med en vägran enligt 19 § andra stycket DL att ta emot handlingen, vilket innebär att delgivning ändå anses ha skett.

För egen del anser jag det väl motiverat att genomföra ett förslag som tillgodoser det angivna syftet. I förhållande till promemorians förslag bör lagtexten förtydligas så att det anges att det är fråga om överbringande av innehållet i en delgivningsförsändelse till en annan polismyndighet för delgivning med den sökte.

När det gäller skyddet för brevhemligheten kan jag konstatera att ett

krav på att avsändaren skall lämna uttryckligt tillstånd till brytande av försändelsen skulle medföra en viss omgång. Det skulle nämligen krävas att uppdragsgivarna försåg den stora massan av försändelser med påteckning om att dessa får öppnas. Det skulle onckligen spara en del arbete att i stället förse en liten minoritet av försändelserna med påteckning att de inte får öppnas. Viktigare är emellertid att jag anser att avsändaren är tillräckligt tryggad med en regel enligt vilken han kan förbjuda öppnande av försändelsen. Därvid har jag beaktat att den alldeles dominerande delen av avsändarna är myndigheter eller andra som agerar inom sin tjänst eller näringsverksamhet.

Vad gäller mottagarens integritet finner jag inget oacceptabelt i att personal hos polisen får möjlighet att se innehållet i de försändelser som bryts. Den bedömningen gör jag mot bakgrunden att försändelserna i de allra flesta fall kommer från en myndighet och att avsändaren har möjlighet att hindra att försändelsen bryts, t.ex. när det gäller sekretess för innehållet. Därmed anser jag att den i praktiken säkert ganska svårbemästrade lösning som överåklagaren i Stockholm föreslagit inte behöver prövas. Jag förordar alltså att promemorians förslag genomförs.

Som justitiekanslern varit inne på i sitt remissvar kan den omständigheten att en delgivningsförsändelse öppnas av en polismyndighet och delgivningshandlingen därefter befordras med telefax till en annan polismyndighet givetvis inte föranleda att delgivningshandlingen betraktas som allmän handling hos någon av polismyndigheterna (jfr 2 kap. 11 § 1 tryckfrihetsförordningen).

Vem som skall få besluta om brytande av en försändelse torde få regleras i administrativ ordning. Beslutet bör ankomma på personal i arbetsledande ställning.

Såsom påpekats i flera remissvar utgör en telefaxkopia ingen styrkt kopia i DL:s mening. För att delgivning skall få ske genom överbringande av telefaxkopia krävs därför följdändring av vissa andra regler i DL. Jag återkommer till detta i nästa avsnitt.

2.2.8 DL:s krav på att kopior av handlingar som används vid delgivning skall vara vidimerade slopas i vissa fall

Mitt förslag: Vissa regler i DL ändras så att kopior av handlingar som används vid delgivning i vissa fall inte behöver vara vidimerade (styrkta). Det gäller fotokopior, telefaxkopior och andra kopior av handlingar, om kopian har framställts vid en myndighet. Med kopia förstås även avskrift.

Domstolsverkets förslag: Vid delgivning skall handling som upprättats vid myndigheten överbringas i huvudskrift eller styrkt avskrift eller fotokopia. Annan handling skall överbringas i huvudskrift eller styrkt avskrift eller styrkt fotokopia.

Remissinstanserna har i huvudsak tillstyrkt förslaget som en angelägen rationaliseringsåtgärd. Några har framfört förslag i syfte att göra reglering-

en mera heltäckande. Flera har framhållit vikten av att domar och beslut som skall användas för verkställighet vidimeras.

Prop. 1990/91:11

Skälen för mitt förslag: Enligt 6 § DL skall en handling som används för delgivning överbringas antingen i huvudskrift (original) eller i styrkt avskrift eller i styrkt kopia. Enligt 19 § DL anses delgivning ha skett genom att den sökta själv har mottagit handlingen i huvudskrift eller styrkt avskrift eller styrkt kopia.

Att myndigheter använder handlingar i original för delgivningsändamål är sällsynt. Här är emellertid inga ändringar påkallade, bortsett från att ordet original bör användas i stället för huvudskrift. Det vanligaste är naturligtvis att olika slag av kopior används. Ett slags kopia som hittills har brukat nämnas särskilt är avskriften. Avskrifter förekommer numera så sällan att det enligt min mening saknas skäl att behandla dem annorlunda än andra kopior.

Det nuvarande kravet på att kopior som delges skall vara vidimerade innebär en hel del arbete för myndigheterna. Om man kan avstå från kravet på vidimering, finns det alltså rationaliseringsvinster att göra.

Det är särskilt i de allmänna förvaltningsdomstolarna som vinster skulle kunna göras. Detta hänger samman dels med att det i den lagstiftning som tillämpas av dessa domstolar ofta föreskrivs att part skall delges domen eller beslutet, dels med att tiden för överklagande oftast räknas från den dag då parten fick del av avgörandet, och att avgörandet därför i allmänhet måste delges för att man skall få en utgångspunkt för beräkning av tiden för överklagande.

För de allmänna domstolarna finns det oftast inget krav på att själva avgörandena skall delges. Däremot delges naturligtvis många handlingar under handläggningen av mål och ärenden. Även här — liksom hos många andra myndigheter — finns alltså möjligheter till arbetsbesparing.

I domstolsverkets utredning framhålls att den vidimering av kopior som sker vid myndigheterna regelmässigt saknar egentliga kontrollinslag och att kopiorna bör förtjäna tilltro redan på grund av det sätt på vilket de framställs. Remissinstanserna har instämt i denna bedömning. Själv har jag inte heller någon annan uppfattning. Från dessa synpunkter skulle alltså kravet på vidimering av kopior kunna slopas. Som jag nämnde anser jag att kopior i form av avskrifter — om nu sådana överhuvudtaget framställs vid myndighet för delgivningsändamål — kan behandlas på samma sätt. I de fall då kopian har framställts av annan än myndighet — oftast parterna själva — bör dock kravet på vidimering behållas.

Såsom både domstolsverket och flera remissinstanser påpekat har dock parterna ofta ett behov av att deras exemplar av myndighetens avgörande är vidimerat. Om parten nämligen vill begära verkställighet av avgörandet, t. ex. hos kronofogdemyndighet eller länsrätt, måste han normalt ge in verkställighetsurkunden i bestyrkt kopia. Jag vill därför betona vikten av att myndigheterna — precis som för närvarande — i de fall då deras domar och beslut kan förväntas komma att tjäna som verkställighetsurkund vidimerar kopian av sitt avgörande.

Mot denna bakgrund bör enligt min mening sammanfattningsvis följande ordning införas.

Kravet på att kopior av handlingar skall vara vidimerade för att kunna delges med laga verkan slopas i de fall kopian har framställts vid en myndighet. Regeln tar sikte på alla sorters kopior, alltså t. ex. fotokopior, genomslagskopior, telefaxkopior och avskrifter. Kopian behöver inte vara framställd vid den myndighet som låter delge försändelsen i fråga. I stället kan den ha ingivits dit från en annan myndighet. Vidare kan situationen vara den som jag redogjorde för i föregående avsnitt, nämligen att en polismyndighet, som anlitas för stämningsmannadelgivning, skickar handlingarna i en delgivningsförsändelse med telefax till en annan polismyndighet, där den sökte tillfälligtvis befinner sig.

2.2.9 Länsstyrelsens beslut i vissa frågor om delgivning och kungörande skall överklagas till kammarrätten

Mitt förslag: Länsstyrelsens beslut i delgivningsfrågor enligt 22 § andra stycket DL skall överklagas till kammarrätten i stället för regeringen. Samma sak skall gälla länsstyrelsens beslut i frågor om kungörande enligt 7 § lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m. m. (kungörandelagen).

Promemorians förslag överensstämmer med mitt såvitt gäller delgivningsfrågorna. Promemorian innehåller inget förslag såvitt gäller kungörandefrågorna.

Remissinstanserna har i allmänhet tillstyrkt förslaget. Kammarrätten i Jönköping och länsrätten i Stockholms län har dock i stället föreslagit att länsrätten blir första besvärinstans.

Skälen för mitt förslag:

Delgivningsfrågorna

Enligt 22 § andra stycket DL gäller lagen i tillämpliga delar när någon på grund av föreskrift i författning har att, utan samband med mål eller ärende, ombesörja delgivning. I fråga om delgivning genom kungörelse får vederbörande påkalla biträde hos länsstyrelsen som föranstaltar om delgivning på sökandens bekostnad.

Såsom anförs i promemorian innebär lagrummet bl. a. följande. Den som på grund av en uttrycklig författningsregel har att delge någon något utan att det gäller ett mål eller ärende vid en myndighet, har rätt att anlita polismyndighet för stämningsmannadelgivning. Om polismyndigheten av någon anledning avslår en begäran om stämningsmannadelgivning, kan detta avslagsbeslut överklagas till länsstyrelsen. Vad gäller delgivning genom kungörelse kan en privatperson inte själv föranstalta om sådan. Han får i stället begära sådan delgivning hos länsstyrelsen. Det kan även finnas andra typer av beslut som länsstyrelsen har att fatta med stöd av lagrummet i fråga.

Beträffande talan mot länsstyrelsens beslut i sådana delgivningsfrågor som de nu nämnda finns ingen särskild regel. På grund därav gäller den

allmänna regeln i 30 § verksförordningen (1987:1100) att myndighets, dvs. i detta fall länsstyrelsens, beslut får överklagas till regeringen.

Prop. 1990/91:11

Det har länge varit en strävan att avlasta regeringen ärenden av löpande art (jfr bl.a. prop. 1983/84:120). Att befria regeringen från prövning av beslut som gäller delgivningsfrågor ligger helt i linje med tankarna i den nämnda propositionen.

När det gäller frågan om vilken instans som lämpligen kan ersätta regeringen, bör enligt riktlinjerna i propositionen ärenden där rättsfrågor utgör huvudsaken överklagas till domstol medan ärenden som innehåller lämplighetsbedömningar bör överklagas i administrativ ordning. De beslut enligt 22 § andra stycket DL som någon kan ha anledning att överklaga lär oftast vara beslut varigenom länsstyrelsen avslagit en ansökan om stämningsmannadelgivning eller kungörelsedelgivning. I sådana ärenden dominerar rättsfrågorna. Överklagande bör alltså ske till domstol.

Så långt råder ingen oenighet om promemorians förslag, inte heller om att det är allmän förvaltningsdomstol som skall vara besvärinstans över länsstyrelsen. Som jag nämnde har emellertid kammarrätten i Jönköping i stället föreslagit länsrätten som första besvärinstans. Även länsrätten i Stockholms län är inne på den linjen.

För egen del finner jag övervägande skäl i varje fall tills vidare tala för att kammarrätten får bli besvärinstans i dessa fall. Jag vill emellertid inte utesluta att den lösningen kan behöva omprövas i ljuset av domstolsutredningens (Ju 1989:06) arbete.

Kungörandefrågorna

Som jag nämnde innehåller promemorian inget förslag i dessa frågor. Behovet av en ändring av ordningen för överklagande i dessa fall har emellertid uppmärksamats genom ett besvärssärende som nyligen kom upp till regeringen.

Kungörandelagen reglerar bl.a. kungörelseförfarandet när det är föreskrivet i lag eller annan författning att en myndighet i ett mål eller ett ärende skall tillkännage något genom kungörande i ortstidning. Huvudregeln är att myndigheten då skall införa kungörelsen i alla dagstidningar, som har en spridning till minst fem procent av hushållen på orten. Om myndigheten finner det uppenbart att syftet med tillkännagivandet i kungörelsen kan nås även om denna införs i ett mindre antal dagstidningar, får myndigheten göra undantag från huvudregeln. Bestämmelserna i kungörandelagen har motsvarande tillämpning om någon annan än en myndighet har en författningssenlig skyldighet att kungöra något. Om denne anser att den nyssnämnda undantagsregeln bör tillämpas eller att kungörelsen bör avfattas endast på främmande språk, får han inte besluta om detta på egen hand utan skall hänskjuta frågan till länsstyrelsens prövning.

När det gäller överklagande av länsstyrelsens beslut i dessa kungörande-frågor gör sig huvudsakligen samma synpunkter gällande som vid överklagande av de nyssnämnda delgivningsfrågorna. I samband med en reform i sistnämnda hänseende bör därför motsvarande ändring ske i fråga om nu aktuella beslut av länsstyrelsen i kungörandefrågor. Ändringen är av sådan

karaktär att någon särskild remissbehandling inte torde behövas. Både när det gäller delgivnings- och kungörandefrågorna rör det sig om några enstaka överklaganden om året.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i delgivningslagen (1970:428),
 2. lag om ändring i rättegångsbalken,
 3. lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291),
 4. lag om ändring i lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m. m. samt
 5. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).
- Förslagen har granskats av *lagrådet*.

4 Specialmotivering

4.1 Förslaget till lag om ändring i delgivningslagen (1970:428)

3 §

I *första stycket* har efter förslag av *lagrådet* tagits in en hänvisning till den föreslagna nya 3 a §. Därigenom blir det, såsom *lagrådet* påpekat, också tydligt att bestämmelsen i fjärde stycket gäller även det fall som 3 a § reglerar.

I *tredje stycket*, som behandlar telefondelgivning, har vidtagits ändringar i enlighet med vad som anförts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.3).

3 a §

I den föreslagna nya 3 a § regleras en ny variant av ordinär delgivning, benämnd förenklad delgivning. Systemet bygger på tanken att den som känner till att ett mål eller ärende är anhängigt vid en viss myndighet skall kunna delges genom vanligt brev utan krav på delgivningserkännande under förutsättning att vederbörande har fått upplysning att så kan ske. Denna delgivningsform får tillämpas endast på delgivning som ombesörjs av myndighet.

Paragrafen har formulerats nästan helt i enlighet med *lagrådets* förslag. Sålunda anges i *första stycket* att ordinär delgivning med den som inlett målet eller ärendet eller med dennes motpart får ske genom att myndigheten sänder handlingen med posten till den sökta under hans senast kända adress och minst en dag senare skickar ett meddelande om att handlingen har sänts. Som en förutsättning för att denna delgivningsform, s. k. förenk-

lad delgivning, skall få användas anges också att det inte är olämpligt med hänsyn till omständigheterna. Prop. 1990/91:11

I *andra stycket* anges att förenklad delgivning inte får avse stämningsansökningar eller andra handlingar varigenom mål eller ärenden anhängiggörs. Vidare föreskrivs att förenklad delgivning får användas bara om den sökta har delgivits upplysning om att så kan komma att ske. Dock gäller att sådan information om förfarandet inte behöver delges den som inlett målet eller ärendet, om den lämnas i nära anslutning till att hans ansökan har kommit in till myndigheten.

Kravet på *delgivning* av informationen innefattar förstas krav på delgivning enligt någon annan metod i DL än den förenklade; detta följer av den förenklade delgivningens konstruktion.

Regeln om att delgivning av informationen med sökanden kan underlåtas, om den lämnas i nära anslutning till att ansökningen kommit in till myndigheten, kan få något olika innebörd beroende på om ansökningen gäller första instans eller besvärinstans. Vid t.ex. ansökan om stämning till tingsrätt är saken okomplicerad; tingsrätten skickar informationen till sökanden så snart målet har registrerats. När det gäller t.ex. ett överklagande till hovrätten av tingsrättens avgörande skall överklagandet ges in till tingsrätten och då kan det förflyta viss tid innan överklagandet och handlingarna i målet skickas till hovrätten. Avsikten är att det i detta fall är hovrätten som skall informera klaganden om att den förenklade delgivningen kan komma att tillämpas där. Det är — precis som kan sägas framgå av lagtexten — tillfyllest att informationen i sådana fall skickas i nära anslutning till att målet har kommit in till hovrätten.

Informationen till den sökta bör innehålla upplysning om hur myndigheten avser att delge handlingar i fortsättningen. Det bör alltså anges att myndigheten kan komma att skicka handlingar med posten till den sökta under hans senast kända adress och att delgivning normalt kommer att anses ha skett två veckor efter det att myndigheten skickat meddelandet om att själva delgivningsförsändelsen avsänts. Den sökta bör uppmärksammas på att detta innebär att han, så länge målet pågår, bör se till att han kan ta del av sin post senast varannan vecka och att han annars själv får höra av sig till myndigheten och fråga om någon försändelse skickats till honom. Han bör också uppmanas att anmäla ändrad adress. Meddelandet bör innehålla en kortfattad påminnelse om delgivningsregelns innebörd och vara daterat för att den sökta skall kunna se när tvåveckorsperioden går till ända. Domstolsverket har erbjudit sig att utarbeta blanketter och annat informationsmaterial.

Meddelandet om delgivningshandlingen skall skickas minst en dag efter själva delgivningshandlingen. Därigenom uppnås en bättre riskspridning än om den skickades samma dag. Å andra sidan motverkas syftet med meddelandet om man dröjer någon längre tid med att skicka detta. Riktmärket bör därför vara att meddelandet skickas påföljande arbetsdag eller, om så undantagsvis inte kan ske, en eller ett par dagar därefter.

Förenklad delgivning får alltså inte användas när det gäller stämningsansökningar och andra handlingar, varigenom mål eller ärenden anhängiggörs. Det är också förbjudet med förenklad delgivning av tilläggsstämmingar som kommer in under målets handläggning.

När det gäller föreskriften att förenklad delgivning inte får användas, om det är olämpligt med hänsyn till omständigheterna, måste uttolkningen härav i största utsträckning lämnas till myndigheterna själva, eftersom förhållandena kan variera oändligt. Några hållpunkter vill jag dock ange.

Förfarandet bör inte användas under tid för vanlig sommarsemester och längre helger. Det bör inte användas om parten särskilt har anmält att han inte kan nås av posten under viss tid; detta under förutsättning givetvis att uppgiften kan bedömas som trovärdig och inte som ett försök att undandra sig delgivning. Man bör vara försiktig med att använda förfarandet gentemot personer som på goda grunder kan antas ha särskilt svårt att förstå vad som krävs av dem och att tillvarata sina intressen, t. ex. personer som är mycket unga, mycket gamla eller har psykiska handikapp. En annan situation som uppmärksammas i några remissvar är att det kan finnas någon i den söktes hushåll som har motstående intressen till denne och som därför kan befaras undanhålla honom hans post. Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.2) varit inne på att myndigheten kan välja att avstå från förenklad delgivning av handlingar vilkas innehåll är mycket ingripande för den enskilde. Jag har också nämnt att det kan bedömas som olämpligt att använda förenklad delgivning gentemot en part under mycket lång tid.

På sökandesidan kan förenklad delgivning tillämpas i fråga om t. ex. kärande i tvistemål och sökande i domstolsärende vid tingsrätt, vadekärande och klagande i mål i hovrätten, revisionskärande och klagande i mål i högsta domstolen. På svarandesidan kan delgivningsformen tillämpas i fråga om t. ex. svaranden i tvistemål, den tilltalade i brottmål, motpart i domstolsärende samt vadesvarande, revisionssvarande och motpart i mål i de allmänna överrätterna. Härtill kommer motsvarande parter i mål och ärenden vid de allmänna förvaltningsdomstolarna, specialdomstolarna och andra myndigheter än domstolar. Ett stort fält för den nya delgivningsformen inom förvaltningsprocessen bör kunna bli delgivning av domar och beslut. Särskilda effektivitetsvinster kan vidare förväntas uppnås i sådana ärenden hos förvaltningsmyndighet där det finns ett stort antal sakägare.

Andra delgivningssätt än förenklad delgivning kan vid behov tillämpas i förhållande till en part som tidigare i målet har tillsänts handlingar genom förenklad delgivning, om det någon gång skulle finnas sakliga skäl för det, t. ex. om myndigheten inte vill eller kan vänta två veckor på att delgivning skall anses ha skett. Det är emellertid viktigt att myndigheten i det enskilda fallet alltid gör klart vilken delgivningsform som tillämpas. Det bör sålunda inte komma i fråga att man i samband med förenklad delgivning skickar med ett vitt kort "för säkerhets skull"; den berörde kan då känna osäkerhet om vilka regler som egentligen gäller.

Såsom påpekats i den allmänna motiveringen finns det inget hinder mot att börja använda förenklad delgivning först i ett senare skede av handläggningen än just efter talans väckande. En förutsättning är att parterna då delges information om att förenklad delgivning kommer att användas.

I *paragrafens första stycke* har tagits in en bestämmelse att kopia av en handling som delges inte behöver vara styrkt, om kopian har framställts vid en myndighet. Förslaget har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.8). Såsom framgår där har det inte ansetts behövt att i fortsättningen behandla avskrifter på annat sätt än andra kopior.

9 §

Paragrafens första stycke behandlar delgivning med juridiska personer (utom staten). Gällande rätt innebär att delgivningshandlingen skall överbringas till någon som har rätt att företräda den juridiska personen eller, om flera är gemensamt behöriga, till någon av dem. Saknas behörig ställföreträdare, får handlingen lämnas till någon som har rätt att sammankalla dem som har beslutanderätten. I ett nytt *andra stycke* införs nu en ny möjlighet. Handlingen får överbringas till en suppleant för en behörig ställföreträdare, om ett försök till delgivning enligt första stycket har misslyckats eller om alla delgivningsförsök enligt första stycket på förhand kan bedömas som utsiktslösa. Lagtexten har formulerats i enlighet med *lagrådets förslag*.

Med suppleant avses i detta sammanhang någon som har till uppgift att träda in vid förfall för någon som ensam eller i förening med någon annan har rätt att företräda en juridisk person eller annan sammanslutning. Det är alltså inte nödvändigt att just ordet suppleant är den beteckning som används i den författning eller motsvarande som innehåller regler för den ifrågakvarande typen av juridisk person.

Vidare föreskrivs i förevarande stycke att suppleanten utan dröjsmål skall lämna handlingen till någon som har rätt att företräda den juridiska personen. Denna regel står i saklig överensstämmelse med den gällande regleringen av liknande situationer i 9 och 10 §§.

10 §

Paragrafen reglerar delgivning med delägare i samfällighet och med medlemmar i sammanslutning. Delgivning får ske genom att handlingen lämnas till en ledamot av styrelsen, till förvaltaren eller till någon sammankallande. I ett nytt *andra stycke* införs nu en möjlighet till delgivning genom en suppleant för en ledamot av styrelsen. Förslaget har kommenterats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.5) och i specialmotiveringen till 9 §.

Av paragrafens fjärde stycke framgår att suppleanten skall lämna handlingen vidare till någon som har rätt att föra delägarnas eller medlemmarnas talan eller underrätta dem som avses med delgivningen.

12 §

I ett nytt *andra stycke* i paragrafen införs en möjlighet till surrogatdelgivning genom arbetsgivare. Om en enskild person som söks för delgivning på

sin arbetsplats inte träffas där under sin vanliga arbetstid, får sålunda delgivningshandlingen lämnas till den söktes arbetsgivare. I den allmänna motiveringen, avsnitt 2.2.4, har behandlats frågan om vem som vid tillämpning av förevarande paragraf skall betraktas som arbetsgivare. Lagtexten har utformats i enlighet med vad *lagrådet* uttalat.

Av *tredje stycket*, som motsvarar nuvarande andra stycket, följer att ett s. k. delgivningsmeddelande därefter skall sändas till den sökte med posten under hans vanliga adress. Av 14 § följer att arbetsgivaren skall tillse att handlingen kommer den sökte till handa så snart det kan ske samt att han skall erinras om detta, när handlingen lämnas till honom.

Genom dessa regler kommer surrogatdelgivning genom arbetsgivare att följa samma mönster som annan surrogatdelgivning enligt 12 och 13 §§. För att delgivningen skall kunna genomföras måste alltså arbetsgivaren frivilligt åta sig att medverka. Övriga förutsättningar för användningen av detta delgivnings sätt har beskrivits i den allmänna motiveringen.

19 §

I *paragrafens första stycke* har gjorts en ändring som gäller kraven på den handling som delges. Det anges nu helt enkelt att delgivning har skett genom att den sökte själv har mottagit *handlingen*. Hur handlingen skall vara beskaffad framgår av 6 §. Förslaget har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.8) och i specialmotiveringen till 6 §.

I en ny andra punkt i paragrafens *tredje stycke* anges när delgivning enligt 3 a § skall anses ha skett, nämligen två veckor efter det att meddelandet om den ursprungliga delgivningshandlingen skickades med posten.

Härifrån gäller dock det undantaget att delgivning inte skall anses ha skett, om det – med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet – framstår som osannolikt att handlingen kommit fram till den söktes senaste kända adress inom tvåveckorsperioden. Det mest typiska exemplet på detta är förstås att delgivningshandlingen kommer i retur med postens påskrift om att adressaten är okänd på angiven adress. Det kan också vara så att endast meddelandet om delgivningsförsändelsen kommer i retur. Även i detta fall lär risken för att inte heller delgivningshandlingen kommit fram vara så stor att den sökte inte bör anses delgiven. Ett fall som kan förväntas bli vanligt är att den sökte hör av sig med anledning av meddelandet och anmäler att han inte har fått själva delgivningsförsändelsen; det är ju främst just denna funktion som meddelandet är avsett att ha. En sådan anmälan skall naturligtvis också medföra att delgivning inte skall anses ha skett, under förutsättning att det inte finns grundad anledning att anta att den sökte ljuger för att undandra sig delgivning.

I övrigt har innehållet i den föreslagna ändringen i denna paragraf kommenterats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.2) och i specialmotiveringen till 3 a §.

22 §

I *andra stycket* har tagits in en ny regel om att överklagande av länsstyrelsens beslut i sådana delgivningsfrågor som avses i paragrafen överklagas till kammarrätten. Förslaget har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.9).

29 a §

I paragrafen, som är ny, har tagits in en bestämmelse om att polismyndigheten får öppna delgivningsförsändelser i vissa fall. Förslaget har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.7).

Ikraftträdande m. m.

De föreslagna lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1991. I övergångshänseende har föreskrivits att upplysning om att förenklad delgivning kan komma att ske får ges med laga verkan även före ikraftträdandet. Vidare har efter påpekande från *lagrådet* tagits upp en bestämmelse om att äldre föreskrifter skall gälla i fråga om överklagande av beslut enligt 22 § som meddelats före ikraftträdandet.

4.2 Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken och förslaget till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)

I enlighet med vad som anförts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.1) har i de båda rubricerade lagarna (33 kap. 2 § RB resp. 47 § FPL) tagits in en regel om att underrättelse bör ske genom delgivning endast om det är påkallat med hänsyn till omständigheterna. I lagtexten har dessutom på förslag av *lagrådet* uttryckligen beaktats dels den övergångsbestämmelse till DL som redovisades i den allmänna motiveringen, dels alla fall av obligatorisk delgivning. Sålunda anges i den föreslagna lagtexten att delgivning skall användas om det är särskilt föreskrivet eller om det med hänsyn till syftet med bestämmelsen om underrättelse framgår att delgivning bör ske men att i övrigt delgivning bör tillgripas bara om det är påkallat med hänsyn till omständigheterna.

De fall där delgivning uttryckligen är föreskriven – t. ex. vid stämning i tvistemål och brottmål – påverkas alltså inte av de nu föreslagna reglerna. Inte heller de motsatta fallen, där det uttryckligen sägs att delgivning kan underlåtas, träffas av de föreslagna reglerna.

I övriga situationer bör avgörande för om delgivning bör ske eller ej vara hur viktigt domstolen bedömer det vara att ha ett bevis för att meddelandet verkligen har kommit fram till adressaten. Ett sådant bevis kan vara viktigt för domstolens planering; domstolen behöver normalt veta om ett vittne har fått del av kallelsen för att bedöma om huvudförhandlingen kommer att kunna hållas eller inte. Oftare är det dock fråga om att

domstolen inte får eller bör vidta några ingripande åtgärder mot någon som inte delgivits och därigenom på ett betryggande sätt beretts möjlighet att tillvarata sina rättigheter.

Kallelser till förhandlingar innehåller regelmässigt en upplysning om att utevaro från förhandlingen kan medföra att saken avgörs i en för den uteblivne ogynnsam riktning eller att utevaro kan leda till att ett vite döms ut. Det kan därför mera sällan vara försvarbart att avstå från delgivning när det gäller kallelser till förhandling. Ett undantag utgör kallelser till advokater och andra som på yrkets vägnar företräder parter i målen.

En stor och heterogen grupp av meddelanden utgör olika sorters förelägganden att yttra sig till domstolen.

Om föreläggandet innehåller eller åtföljs av något material som är nytt för mottagaren och om saken kan komma att avgöras utan att denne yttrar sig, är det oftast inte möjligt att avstå från delgivning. Som exempel på ett sådant fall som kräver delgivning kan jag nämna föreläggande enligt 42 kap. 11 § RB för svaranden att avge skriftligt svaromål vid påföljd av tredskodom. Däremot bör en handling som innehåller återkallelse av talan normalt kunna kommuniceras med motparten utan delgivning.

Ofta föreläggs parter att komplettera sin talan hos domstolen vid påföljd att denna annars avvisas. Avvisningsbeslutet innebär i sådana fall inte att själva saken avgörs. Normalt har parten möjlighet att återkomma med en ny och bättre framställning och åtminstone i de fallen bör delgivning av föreläggandet kunna underlätas. Annorlunda kan det ställa sig när parten inte har den möjligheten. Jag tänker särskilt på sådana fall där en viss tidsfrist har hunnit gå ut när talan avvisas; det kan gälla vadetalan i hovrätt eller talan om ett anspråk där preskriptionsrisk föreligger.

Ett annat område är skriftväxlingen under målets handläggning. Då gäller det åtgärder som vidtas och beslut som fattas utan att målet slutligt avgörs. På detta område bör det generellt sett finnas utrymme att minska användningen av delgivning jämfört med läget i dag. Det är här ofta fråga om att handlingar som kommer in från en part skickas till motparten för eventuellt yttrande. Det kan också gälla frågor eller underrättelser från domstolen till parterna. En kritisk prövning av delgivningsbehovet måste här kunna leda till färre delgivningar. Rent praktiskt lär det ofta bli fråga om att domstolen anger en viss sista dag för yttrandet i stället för en viss tid efter delgivning.

4.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m. m.

I 7 § har tagits in en regel om att länsstyrelsens beslut i vissa kungörande-frågor överklagas till kammarrätten i stället för som nu till regeringen (jfr den allmänna motiveringen, avsnitt 2.2.9). Efter påpekande från *lagrådet* har tagits upp en övergångsbestämmelse om att äldre föreskrifter skall gälla i fråga om överklagande av beslut som meddelats före ikraftträdandet.

4.4 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980: 100) Prop. 1990/91: 11

I 14 kap. 2 § har gjorts en ändring med anledning av att hemliga telefonnummer föreslås bli tillgängliga för delgivningsändamål i ökad utsträckning (jfr avsnitt 2.2.6 i den allmänna motiveringen).

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta förslagen till

1. lag om ändring i delgivningslagen (1970: 428),
2. lag om ändring i rättegångsbalken,
3. lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971: 291),
4. lag om ändring i lagen (1977: 654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m. m. samt
5. lag om ändring i sekretesslagen (1980: 100).

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

1 Förslag till

Lag om ändring i delgivningslagen (1970:428)

Härigenom föreskrivs i fråga om delgivningslagen (1970:428)

dels att 3, 9, 10, 12, 19, 22 och 30 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 3 a § och 29 a §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*3 §¹

Myndighet ombesörjer delgivning genom att sända handlingen med posten eller överlämna den med bud eller på annat sätt till den sökte, varvid som bevis att denne har mottagit försändelsen begäres delgivningskvitto eller mottagningsbevis (ordinär delgivning).

Om det finns anledning antaga att delgivningskvitto eller mottagningsbevis ej kommer att lämnas eller ej kommer att erhållas i tid, får myndighet som regeringen bestämmer ombesörja att handlingen överlämnas till den sökte i särskild ordning genom postverkets försorg (särskild postdelning).

När det är lämpligt, får en myndighet delge kallelser, meddelanden och andra handlingar *med enkelt innehåll* genom att innehållet läses upp vid telefonsamtal med den sökte och handlingen därefter sänds till denne med posten (telefondegivning). Sådan delgivning får inte avse stämningsansökningar eller andra handlingar, varigenom mål eller ärenden anhängiggörs.

När det är lämpligt, får en myndighet delge kallelser, meddelanden och andra handlingar, *som inte är vidlyftiga eller annars av svårtillgängligt innehåll*, genom att innehållet läses upp vid telefonsamtal med den sökte och handlingen därefter sänds till denne med posten (telefondegivning). Sådan delgivning får inte avse stämningsansökningar eller andra handlingar, varigenom mål eller ärenden anhängiggörs.

Kan delgivning inte ske enligt första – tredje styckena, får delgivning ske genom stämningsman eller annan, vars intyg enligt 24 § första stycket utgör fullt bevis om delgivning (stämningsmannadelgivning).

I fall som avses i 15 och 16 §§ får delgivning ske genom kungörelse (kungörelsedelgivning).

3 a §

Vid ordinär delgivning behöver delgivningskvitto eller mottagningsbevis inte begäras, om delgivning skall ske med part eller sökande som känner till att målet eller ärendet förekommer hos myndigheten och som fått veta att delgivning kan komma att ske på det sätt som sägs i denna paragraf. Myndigheten skall i så fall skicka handlingen med posten till den söktes senast kända ad-

¹ Senaste lydelse 1985:266.

ress och minst en dag senare skicka en påminnelse om handlingen.

Detta förfarande får inte användas, om det är olämpligt med hänsyn till omständigheterna.

9§²

Skall delgivning ske med annan juridisk person än staten, överbringas handlingen till någon som har rätt att företräda den juridiska personen eller, om flera är gemensamt behöriga, till någon av dem. Saknas behörig ställföreträdare men finns någon som har rätt att sammankalla dem som skall besluta i den juridiska personens angelägenheter, överbringas handlingen till denne.

Kan delgivning inte ske med någon som avses i första stycket, får delgivning ske genom att handlingen överbringas till en suppleant för en behörig ställföreträdare. Suppleanten skall utan dröjsmål lämna handlingen till någon som har rätt att företräda den juridiska personen.

Delgivning med dödsbo genom att handlingen överbringas till någon av dödsbodelägarna får ske endast om denne sitter i boet eller om delgivning föranleds av att dödsboet innehar fast egendom som är taxerad som jordbruksfastighet. Dödsbodelägare som mottagit handlingen skall utan dröjsmål underrätta övriga delägare om delgivningen.

Dödsbodelägare som sitter i boet har rätt att taga emot handlingen, även om boet ej förvaltas av delägare. Han svarar i sådant fall för att handlingen utan dröjsmål lämnas till någon som har rätt att företräda boet.

10§

Skall delgivning ske med delägare i samfällighet eller med medlemmar i sammanslutning och är styrelse eller annan utsedd att förvalta samfällighetens eller sammanslutningens angelägenheter, får handlingen överbringas till ledamot av styrelsen eller till förvaltaren. Saknas styrelse eller förvaltare men finns någon som har rätt att sammankalla dem som skall besluta i samfällighetens eller sammanslutningens angelägenheter, får handlingen överbringas till denne.

Kan delgivning inte ske med någon som avses i första stycket, får delgivning ske genom att handlingen överbringas till en suppleant för en ledamot av styrelsen.

Tillhör gruva flera gemensamt, får delgivning med delägarna ske genom att handlingen överbringas till gruvföreståndaren.

Har den som enligt denna paragraf mottagit handling ej rätt att föra delägarnas eller medlemmarnas talan, skall han lämna handlingen till någon som har sådan behörighet eller underrätta dem som avses med delgivningen.

² Senaste lydelse 1989: 33.

12 §

Har enskild person som sökes för delgivning känt hemvist inom riket och träffas han ej där, får handlingen lämnas till vuxen medlem av det hushåll, som han tillhör. Träffas ej heller sådan person, får handlingen lämnas till den söktes hyresvärd, om denne bor i samma hus, eller till annan som i hyresvärdens ställe har tillsyn över huset och bor där. Driver den sökta rörelse med fast kontor och träffas han ej där under vanlig arbetstid, får handlingen lämnas på kontoret till någon som är anställd där.

Om en enskild person söks för delgivning på sin arbetsplats men inte träffas där under sin vanliga arbetstid, får handlingen lämnas till den söktes arbetsgivare.

Har handling lämnats på sätt som anges i första stycket skall meddelande härom sändas med posten till den sökta under hans vanliga adress.

Har handling lämnats på sätt som anges i första eller andra stycket skall meddelande härom sändas med posten till den sökta under hans vanliga adress.

19 §³

Delgivning har skett genom att den som sökes för delgivning själv har mottagit handlingen i huvudskrift eller styrkt avskrift eller styrkt kopia oavsett på vilket sätt den kommit honom till handa. Har den sökta kvitterat postförsändelse som hämtats av bud, skall den anses ha kommit honom till handa samma dag som den avhämtats på posten.

Förekommer vid särskild postdelgivning eller stämningsmannadelgivning att den som sökes för delgivning vägrar att taga emot handlingen, anses delgivning ändå ha skett.

Delgivning skall anses ha skett

enligt 6 § andra stycket genom att handlingen är tillgänglig och meddelandet delgivits,

enligt 3 a § när två veckor förflutit från det att påminnelsen skickades med posten och det inte med hänsyn till omständigheterna framstår som osannolikt att handlingen kommit den sökta till handa,

enligt 3 § tredje stycket, 12 eller 13 § genom att det blivit fullgjort som föreskrivs där,

enligt 15 § andra stycket sista punkten genom att handlingen lämnats i den söktes hemvist eller fästs på dörren till hans bostad,

enligt 17 § på tionde dagen efter beslutet om kungörelsedelgivning under förutsättning att det blivit fullgjort som föreskrives i paragrafens första stycke.

22 §⁴

Bestämmelserna i denna lag om delgivning av handling tillämpas även vid delgivning av annat än handling.

³ Senaste lydelse 1985: 266.

⁴ Senaste lydelse 1978: 768.

Lagen gäller i tillämpliga delar när någon på grund av föreskrift i författning har att, utan samband med mål eller ärende, ombesörja delgivning. I fall som avses i 15 eller 16 § får han påkalla biträde hos länsstyrelsen som föranstaltar om delgivning på hans bekostnad.

Lagen gäller i tillämpliga delar när någon på grund av föreskrift i författning har att, utan samband med mål eller ärende, ombesörja delgivning. I fall som avses i 15 eller 16 § får han påkalla biträde hos länsstyrelsen som föranstaltar om delgivning på hans bekostnad.
Länsstyrelsens beslut får överklagas hos kammarrätten.

29 a §

En delgivningsförsändelse som lämnats till en polismyndighet för delgivning får öppnas av myndigheten, om det behövs för att innehållet skall kunna överbringas till den sökta. Vad nu sagts gäller dock inte om uppdragsgivaren angett att försändelsen inte får öppnas.

30 §⁵

Den som uppsåtligen underlåter att lämna uppgifter enligt 27 § eller lämnar oriktiga uppgifter döms till böter, högst ettusen kronor.

Den som uppsåtligen underlåter att lämna uppgifter enligt 27 § eller lämnar oriktiga uppgifter döms till böter, högst ettusen kronor. *Till samma straff döms arbetsgivare som vägrar att för den anställdes räkning ta emot en handling enligt 12 § andra stycket.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

⁵ Senaste lydelse 1985:266.

2 Förslag till Lag om ändring i rättegångsbalken

Prop. 1990/91:11
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att 33 kap. 2 § rättegångsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

33 kap.

2 §

Skall rätten underrätta någon om innehållet i en handling eller om något annat, får det ske genom delgivning. Delgivning bör dock tillgripas bara om det är påkallat med hänsyn till omständigheterna.

Då från part inkommen inlägga eller annan handling skall delgivas, åligger parten att vid handlingen föga styrkt avskrift därav. Skall delgivning ske genom rättens försorg och erfordras för delgivningen flera avskrifter, vare parten skyldig att tillhandahålla dem. Tillhandahåller ej part avskrift, som nu sagts, ombesörje rätten på partens bekostnad handlingens avskrivande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

3 Förslag till

Prop. 1990/91: 11

Lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)

Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att 47 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

47 §

Skall rätten bringa handling eller annat till någons kännedom, får det ske genom delgivning.

Skall rätten *underrätta någon om innehållet i en handling*, får det ske genom delgivning. *Delgivning bör dock tillgripas bara om det är påkallat med hänsyn till omständigheterna.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

Härigenom föreskrivs att 14 kap. 2 § sekretesslagen (1980:100) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 kap.

2 §¹

Sekretess hindrar inte att uppgift i annat fall än som avses i 1 § lämnas till myndighet, om uppgiften behövs där för

1. förundersökning, rättegång, ärende om disciplinansvar eller skiljande från anställning eller annat jämförbart rättsligt förfarande vid myndigheten mot någon rörande hans deltagande i verksamheten vid den myndighet där uppgiften förekommer,

2. omprövning av beslut eller åtgärd av den myndighet där uppgiften förekommer, eller

3. tillsyn över eller revision hos den myndighet där uppgiften förekommer.

Sekretess hindrar inte att uppgift lämnas i muntligt eller skriftligt yttrande av sakkunnig till domstol eller myndighet som bedriver förundersökning i brottmål.

Sekretess hindrar inte att uppgift om enskilds adress, telefonnummer och arbetsplats lämnas till en myndighet, om uppgiften behövs där för delgivning enligt delgivningslagen (1970:428). *Vad nu sagts gäller dock inte uppgift hos televerket om telefonnummer till enskilds bostad, om den enskilde hos televerket begärt att abonnemanget skall hållas hemligt och uppgiften omfattas av sekretess enligt 9 kap. 8 § tredje stycket.*

Sekretess hindrar inte att uppgift om enskilds adress, telefonnummer och arbetsplats lämnas till en myndighet, om uppgiften behövs där för delgivning enligt delgivningslagen (1970:428).

Sekretess hindrar inte att uppgift som angår misstanke om brott lämnas till åklagarmyndighet, polismyndighet eller annan myndighet som har att ingripa mot brottet, om fängelse är föreskrivet för brottet och detta kan antas föranleda annan påföljd än böter.

För uppgift som omfattas av sekretess enligt 7 kap. 1–6 §§, 8 kap. 8 § första stycket, 9 eller 15 § eller 9 kap. 4 eller 7 §, 8 § första eller andra stycket eller 9 § andra stycket gäller vad som föreskrivs i fjärde stycket endast såvitt angår misstanke om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år. Dock hindrar sekretess enligt 7 kap. 1 eller 4 § inte att uppgift som angår misstanke om brott enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken mot någon som inte har fyllt arton år lämnas till åklagarmyndighet eller polismyndighet.

Tredje och fjärde styckena gäller inte uppgift som omfattas av sekretess enligt 9 kap. 9 § första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

¹ Senaste lydelse 1985:656.

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över departementspromemorian (Ds 1989:75) Några delgivningsfrågor och domstolsverkets förslag till ändring i delgivningslagen.

Yttranden över promemorian och domstolsverkets förslag har till justitiedepartementet avgetts av justitiekanslern, domstolsverket, riksåklagaren, kriminalvårdsstyrelsen, datainspektionen, socialstyrelsen, postverket, televerket, riksskatteverket, statskontoret, riksrevisionsverket, rikspolisstyrelsen, Svea hovrätt, hovrätten över Skåne och Blekinge, Stockholms tingsrätt, Eskilstuna tingsrätt, Västerviks tingsrätt, Malmö tingsrätt, Göteborgs tingsrätt, Östersunds tingsrätt, Haparanda tingsrätt, kammarrätten i Jönköping, länsrätten i Stockholms län, länsrätten i Värmlands län, hyresnämnden i Göteborg, riksdagens ombudsmän (chefsjustitieombudsman Claes Eklundh), Sveriges advokatsamfund, Sveriges Köpmannaförbund, Sveriges föreningsbankers förbund, Tjänstemännens centralorganisation, Centralorganisationen SACO/SR, Landsorganisationen i Sverige, Svenska Arbetsgivareförening, Svenska Bankföreningen, Sveriges domareförbund, Föreningen Sveriges kronofogdar, Föreningen Sveriges polischefer, Föreningen Sveriges åklagare, Sveriges Ackordscentral, polismyndigheten i Göteborg, Finansbolagens förening, Svenska Inkassoföreningen samt Intrum Justitia Aktiebolag.

Riksåklagaren har bifogat yttranden från överåklagarna vid regionåklagarmyndigheterna i Stockholm, Jönköping och Gävle. Riksskatteverket har bifogat yttranden från kronofogdemyndigheterna i Stockholms, Södermanlands, Kristianstads och Norrbottens län. Centralorganisationen SACO/SR har bifogat ett yttrande från JUSEK.

Till lagrådet remitterade lagförslag

1 Förslag till

Lag om ändring i delgivningslagen (1970:428)

Härigenom föreskrivs i fråga om delgivningslagen (1970:428)

dels att 3, 6, 9, 10, 12, 19 och 22 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 3 a § och 29 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Myndighet ombesörjer delgivning genom att sända handlingen med posten eller överlämna den med bud eller på annat sätt till den sökte, varvid som bevis att denne har mottagit försändelsen begäres delgivningskvitto eller mottagningsbevis (ordinär delgivning).

Om det finns anledning antaga att delgivningskvitto eller mottagningsbevis ej kommer att lämnas eller ej kommer att erhållas i tid, får myndighet som regeringen bestämmer ombesörja att handlingen överlämnas till den sökte i särskild ordning genom postverkets försorg (särskild postdelgivning).

När det är lämpligt, får en myndighet delge kallelser, meddelanden och andra handlingar *med enkelt innehåll* genom att innehållet läses upp vid telefonsamtal med den sökte och handlingen därefter sänds till denne med posten (telefondelgivning). Sådan delgivning får inte avse stämningsansökningar eller andra handlingar, varigenom mål eller ärenden anhängiggörs.

När det är lämpligt, får en myndighet delge kallelser, meddelanden och andra handlingar, *som inte är omfattande eller annars av svårtillgängligt innehåll*, genom att innehållet läses upp vid telefonsamtal med den sökte och handlingen därefter sänds till denne med posten (telefondelgivning). Sådan delgivning får inte avse stämningsansökningar eller andra handlingar, varigenom mål eller ärenden anhängiggörs.

Kan delgivning inte ske enligt första—tredje styckena, får delgivning ske genom stämningsman eller annan, vars intyg enligt 24 § första stycket utgör fullt bevis om delgivning (stämningsmannadelgivning).

I fall som avses i 15 och 16 §§ får delgivning ske genom kungörelse (kungörelsedelgivning).

3 a §

Vid ordinär delgivning behöver delgivningskvitto eller mottagningsbevis inte begäras, om delgivning skall ske med den som inlett målet eller ärendet eller med den som är

¹ Senaste lydelse 1985:266.

svarande eller annars är motpart till sökanden och som tidigare delgivits i målet. Myndigheten skall i så fall sända handlingen med posten till den söktes senast kända adress och minst en dag senare sända ett meddelande om att handlingen avsänts (förenklad delgivning).

Förenklad delgivning får användas bara om den sökte har fått upplysning om att så kan komma att ske. Sådan upplysning skall delges den som är svarande eller annars är motpart till sökanden. Upplysning till annan part eller sökande skall lämnas så snart som möjligt efter det att ansökningskommissionen kom in till myndigheten.

Förenklad delgivning får inte användas

1. i fråga om stämningsansökningar eller andra handlingar varigenom mål eller ärenden anhängiggörs,

2. om det i annat fall är olämpligt med hänsyn till omständigheterna.

6§

Vid delgivning överbringas handlingen i huvudskrift eller styrkt avskrift eller styrkt kopia.

Vid delgivning överbringas handlingen i original eller styrkt kopia. En kopia som har framställts hos en myndighet behöver inte bestyrkas.

Är handling som skall delges av vidlyftig beskaffenhet eller är det av annan anledning ej lämpligt att handlingen mångfaldigas, får myndigheten besluta, att handlingen i stället skall hållas tillgänglig hos myndigheten eller på plats, som myndigheten bestämmer. Meddelande därom och om den tid, under vilken handlingen hålles tillgänglig, delges den sökte.

Andra stycket gäller ej delgivning av stämningsansökan eller annan handling, varigenom talan anhängiggöres. I fråga om bilaga till sådan handling får andra stycket dock tillämpas.

9§²

Skall delgivning ske med annan juridisk person än staten, överbringas handlingen till någon som har rätt att företräda den juridiska personen eller, om flera är gemensamt behöriga, till någon av dem. Saknas behörig ställföreträdare men finns någon som har rätt att sammankalla dem som skall besluta i den juridiska personens angelägenheter, överbringas handlingen till denne.

² Senaste lydelse 1989:33.

Kan delgivning inte ske med någon som avses i första stycket, får delgivning ske genom att handlingen överbringas till en suppleant för en behörig ställföreträdare. Suppleanten skall utan dröjsmål lämna handlingen till någon som har rätt att företräda den juridiska personen.

Delgivning med dödsbo genom att handlingen överbringas till någon av dödsbodelägarna får ske endast om denne sitter i boet eller om delgivningen föranleds av att dödsboet innehar fast egendom som är taxerad som jordbruksfastighet. Dödsbodelägare som mottagit handlingen skall utan dröjsmål underrätta övriga delägare om delgivningen.

Dödsbodelägare som sitter i boet har rätt att taga emot handlingen, även om boet ej förvaltas av delägarna. Han svarar i sådant fall för att handlingen utan dröjsmål lämnas till någon som har rätt att företräda boet.

10§

Skall delgivning ske med delägare i samfällighet eller med medlemmar i sammanslutning och är styrelse eller annan utsedd att förvalta samfällighetens eller sammanslutningens angelägenheter, får handlingen överbringas till ledamot av styrelsen eller till förvaltaren. Saknas styrelse eller förvaltare men finns någon som har rätt att sammankalla dem som skall besluta i samfällighetens eller sammanslutningens angelägenheter, får handlingen överbringas till denne.

Kan delgivning inte ske med någon som avses i första stycket, får delgivning ske genom att handlingen överbringas till en suppleant för en ledamot av styrelsen.

Tillhör gruva flera gemensamt, får delgivning med delägarna ske genom att handlingen överbringas till gruvföreståndaren.

Har den som enligt denna paragraf mottagit handling ej rätt att föra delägarnas eller medlemmarnas talan, skall han lämna handlingen till någon som har sådan behörighet eller underrätta dem som avses med delgivningen.

12§

Har enskild person som sökes för delgivning känt hemvist inom riket och träffas han ej där, får handlingen lämnas till vuxen medlem av det hushåll, som han tillhör. Träffas ej heller sådan person, får handlingen lämnas till den söktes hyresvärd, om denne bor i samma hus, eller till annan som i hyresvärdens ställe har tillsyn över huset och bor där. Driver den sökte rörelse med fast kontor och träffas han ej där under vanlig arbetstid, får handlingen lämnas på kontoret till någon som är anställd där.

Om en enskild person söks för delgivning på sin arbetsplats men inte träffas där under sin vanliga arbetstid, får handlingen lämnas till den söktes arbetsgivare.

Har handling lämnats på sätt som anges i första stycket skall meddelande härom sändas med posten till den sökte under hans vanliga adress.

Har handling lämnats på sätt som anges i första *eller andra* stycket skall meddelande härom sändas med posten till den sökte under hans vanliga adress.

19§³

Delgivning har skett genom att den som *sökes* för delgivning själv har mottagit handlingen i *huvudskrift eller styrkt avskrift eller styrkt kopia* oavsett på vilket sätt den kommit honom till handa. Har den sökte kvitterat postförsändelse som hämtats av bud, skall den anses ha kommit honom till handa samma dag som den avhämtats på posten.

Delgivning har skett genom att den som *söks* för delgivning själv har mottagit handlingen, oavsett på vilket sätt den kommit honom till handa. Har den sökte kvitterat postförsändelse som hämtats av bud, skall den anses ha kommit honom till handa samma dag som den avhämtats på posten.

Förekommer vid särskild postdelgivning eller stämningsmannadelgivning att den som sökes för delgivning vägrar att taga emot handlingen, anses delgivning ändå ha skett.

Delgivning skall anses ha skett

enligt 6 § andra stycket genom att handlingen är tillgänglig och meddelandet delgivits,

enligt 3 a § när två veckor förflutit från det att meddelandet skickades med posten och det inte med hänsyn till omständigheterna framstår som osannolikt att handlingen kommit den sökte till handa,

enligt 3 § tredje stycket, 12 eller 13 § genom att det blivit fullgjort som föreskrivs där,

enligt 15 § andra stycket sista punkten genom att handlingen lämnats i den söktes hemvist eller fästs på dörren till hans bostad.

enligt 17 § på tionde dagen efter beslutet om kungörelsedelgivning under förutsättning att det blivit fullgjort som föreskrives i paragrafens första stycke.

22§⁴

Bestämmelserna i denna lag om delgivning av handling tillämpas även vid delgivning av annat än handling.

Lagen gäller i tillämpliga delar när någon på grund av föreskrift i författning har att, utan samband med mål eller ärende, ombesörja delgivning. I fall som avses i 15 eller 16 § får han påkalla biträde hos

Lagen gäller i tillämpliga delar när någon på grund av föreskrift i författning har att, utan samband med mål eller ärende, ombesörja delgivning. I fall som avses i 15 eller 16 § får han påkalla biträde hos

³ Senaste lydelse 1985: 266.

⁴ Senaste lydelse 1978: 768.

länsstyrelsen som föranstaltar om delgivning på hans bekostnad.

länsstyrelsen som föranstaltar om delgivning på hans bekostnad.
Länsstyrelsens beslut i delgivningsfrågor enligt denna paragraf får överklagas hos kammarrätten.

29 a §

En delgivningsförsändelse som lämnats till en polismyndighet för delgivning får öppnas av polismyndigheten, om det behövs för att innehållet skall kunna överbringas till en annan polismyndighet för delgivning med den sökta. Vad nu sagts gäller dock inte om uppdragsgivaren angett att försändelsen inte får öppnas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991. Sådan upplysning som avses i 3 a § får meddelas även före ikraftträdandet.

2 Förslag till Lag om ändring i rättegångsbalken

Prop. 1990/91: 11
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 33 kap. 2 § rättegångsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

33 kap.

2 §

Skall rätten underrätta någon om innehållet i en handling eller om något annat, får det ske genom delgivning. Delgivning bör dock tillgripas bara om det är påkallat med hänsyn till omständigheterna.

Då från part inkommen inläga eller annan handling skall delgivas, åligger parten att vid handlingen föga styrkt avskrift därefter. Skall delgivning ske genom rättens försorg och erfordras för delgivningen flera avskrifter, vare parten skyldig att tillhandahålla dem. Tillhandahåller ej part avskrift, som nu sagts, ombesörje rätten på partens bekostnad handlingens avskrivande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

Härigenom föreskrivs att 47 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

47 §

Skall rätten *bringa handling eller annat till någons kännedom*, får det ske genom delgivning.

Skall rätten *underrätta någon om innehållet i en handling eller om något annat*, får det ske genom delgivning. *Delgivning bör dock tillgripas bara om det är påkallat med hänsyn till omständigheterna.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

4 Förslag till

Prop. 1990/91:11

Bilaga 3

Lag om ändring i lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m. m.

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m. m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Bestämmelserna i denna lag äger motsvarande tillämpning, om enligt föreskrift i lag eller annan författning kungörande av viss åtgärd skall ombesörjas av annan än myndighet. Anser denne att 3 § andra stycket sista meningen bör tillämpas eller att kungörelsen bör avfattas enbart på främmande språk, skall han hänskjuta frågan till länsstyrelsens prövning.

Bestämmelserna i denna lag äger motsvarande tillämpning, om enligt föreskrift i lag eller annan författning kungörande av viss åtgärd skall ombesörjas av annan än myndighet. Anser denne att 3 § andra stycket sista meningen bör tillämpas eller att kungörelsen bör avfattas enbart på främmande språk, skall han hänskjuta frågan till länsstyrelsens prövning. *Länsstyrelsens beslut i sådana frågor får överklagas hos kammarrätten.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

Lag om ändring i sekretesslagen (1980: 100)

Härigenom föreskrivs att 14 kap. 2 § sekretesslagen (1980: 100) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

14 kap.

2 §¹

Sekretess hindrar inte att uppgift i annat fall än som avses i 1 § lämnas till myndighet, om uppgiften behövs där för

1. förundersökning, rättegång, ärende om disciplinansvar eller skiljande från anställning eller annat jämförbart rättsligt förfarande vid myndigheten mot någon rörande hans deltagande i verksamheten vid den myndighet där uppgiften förekommer,

2. omprövning av beslut eller åtgärd av den myndighet där uppgiften förekommer, eller

3. tillsyn över eller revision hos den myndighet där uppgiften förekommer.

Sekretess hindrar inte att uppgift lämnas i muntligt eller skriftligt yttrande av sakkunnig till domstol eller myndighet som bedriver förundersökning i brottmål.

Sekretess hindrar inte att uppgift om enskilds adress, telefonnummer och arbetsplats lämnas till en myndighet, om uppgiften behövs där för delgivning enligt delgivningslagen (1970: 428). *Vad nu sagts gäller dock inte uppgift hos televerket om telefonnummer till enskilds bostad, om den enskilde hos televerket begärt att abonnemanget skall hållas hemligt och uppgiften omfattas av sekretess enligt 9 kap. 8 § tredje stycket.*

Sekretess hindrar inte att uppgift om enskilds adress, telefonnummer och arbetsplats lämnas till en myndighet, om uppgiften behövs där för delgivning enligt delgivningslagen (1970: 428).

Sekretess hindrar inte att uppgift som angår misstanke om brott lämnas till åklagarmyndighet, polismyndighet eller annan myndighet som har att ingripa mot brottet, om fängelse är föreskrivet för brottet och detta kan antas föranleda annan påföljd än böter.

För uppgift som omfattas av sekretess enligt 7 kap. 1–6 §§, 8 kap. 8 § första stycket, 9 eller 15 § eller 9 kap. 4 eller 7 §, 8 § första eller andra stycket eller 9 § andra stycket gäller vad som föreskrivs i fjärde stycket endast såvitt angår misstanke om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år. Dock hindrar sekretess enligt 7 kap. 1 eller 4 § inte att uppgift som angår misstanke om brott enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken mot någon som inte har fyllt arton år lämnas till åklagarmyndighet eller polismyndighet.

Tredje och fjärde styckena gäller inte uppgift som omfattas av sekretess enligt 9 kap. 9 § första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

¹ Senaste lydelse 1985: 656.

Lagrådet

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1990-09-24

Närvarande: justiterådet Böret Palm, regeringsrådet Sigvard Berglöf, justitierådet Lars K Beckman.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 23 augusti 1990 har regeringen på hemställan av statsrådet Laila Freivalds beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i delgivningslagen (1970:428),
2. lag om ändring i rättegångsbalken,
3. lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291),
4. lag om ändring i lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m. m. samt
5. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Göran Anér.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

I remissen tas upp ett flertal olika delgivningsfrågor. Förslagen är delvis av den karaktären att det, på sätt redovisas i remissprotokollet, funnits anledning att göra avvägningar mellan intresset av en effektiv delgivning och intresset av rättssäkerhet resp. integritetsintresset. Lagrådet framför i det följande vissa synpunkter på den närmare utformningen av förslagen men anser att de avvägningar som gjorts i princip är godtagbara. Enligt lagrådets mening kan det dock finnas anledning att noga följa tillämpningen av de nya bestämmelserna och att efter lämplig tid göra en utvärdering.

Förslaget till lag om ändring i delgivningslagen (1970:428)

3 och 3 a §§

Förslaget om ett delgivningsförfarande utan krav på bevis om delgivning har presenterats som en särskild delgivningsform med särskild beteckning – ”förenklad delgivning” – och reglerad i en ny från 3 § fristående paragraf, 3 a §. Det framgår emellertid samtidigt av såväl lagtext som motiv att det är fråga om en variant av sådan ordinär delgivning som sägs i 3 § första stycket.

Lagrådet ansluter sig till förslagets uppläggning. Det är en systematisk fördel om det nya förfarandet kan inordnas bland redan förefintliga delgivningsformer men är samtidigt – med hänsyn till omfattningen av den nya lagtext som behövs – inte möjligt att infoga reglerna på deras naturliga plats i 3 §. Lagrådet föreslår emellertid att i klargörande syfte en hänvisning till 3 a § tas upp i 3 § första stycket. Därmed blir det också tydligt att bestämmelsen i 3 § fjärde stycket gäller även det fall som 3 a § reglerar.

Beteckningen förenklad delgivning kan ändå leda till missuppfattningen att det är fråga om en fristående delgivningsform. Den adekvata termen

skulle i och för sig vara obestyrkt ordinär delgivning. Lagtekniskt synes emellertid en särskild beteckning inte behövlig — i praktiskt bruk kan givetvis ändå en särskiljande benämning användas.

Enligt remissförslaget får det särskilda delgivningssättet användas bara mot den som är kârânde eller sökande i ett mål eller ärende och mot dennes motpart. En förutsättning skall enligt den föreslagna 3 a § vara att den sökte har "fått upplysning" om att förfarandet kan komma att användas. Av lagtexten i övrigt och motivuttalandena framgår att något krav om att informationen skall ha personligen mottagits inte gäller i fråga om den som är kârânde eller sökande — en regelrätt delgivning av informationen krävs bara beträffande dennes motpart. Den av flera remissinstanser framförda uppfattningen av delgivning alltid måste ske med den part det gäller har avvisats. Föredragande statsrådet har hänvisat till att detta skulle kräva nya arbetsmoment av stor omfattning och anser uppenbarligen att reformen därigenom skulle tappa en stor del av sin mening.

Lagrådet godtar för sin del att delgivning med kârânde och sökande kan underlåtas när, som föreslagits, informationen skickas i nära anslutning till att talan har väckts. Lagrådet kan emellertid inte finna något skäl varför inte förfarandet skulle kunna användas även om det inte förefallit lämpligt från början när målet eller ärendet kom in. Lagrådet föreslår en lagtext som medger att information sänds i ett senare skede av handläggningen men då med krav på delgivning av informationen också med kârânde resp. sökande. Införs en sådan bestämmelse blir det också möjligt att i övergångsskedet använda det nya delgivningsförfarandet i mål och ärenden som pågår när de nya bestämmelserna träder i kraft (jfr den föreslagna övergångsbestämmelsen).

Föreskriften i den föreslagna 3 a § om att motpart skall ha tidigare delgivits i målet eller ärendet för att det angivna förfarandet skall få användas mot honom måste vara onödig, eftersom dels stämningensansökningar och andra inledande ansökningar undantas och dels uppgifter om målet eller ärendet måste komma att framgå av informationen som sådan.

Med hänvisning till det anförda och med vissa redaktionella ändringar som inte torde behöva någon särskild kommentar föreslår lagrådet dels att till 3 § första stycket läggs meningen: "I fall som avses i 3 a § ersätts en sådan begäran av det angivna särskilda förfarandet.", dels att 3 a § erhåller följande lydelse:

"Om det inte är olämpligt med hänsyn till omständigheterna, får ordinär delgivning med den som inlett målet eller ärendet eller med dennes motpart ske genom att myndigheten sänder handlingen med posten till den söktes senast kända adress och minst en dag senare skickar ett meddelande om att handlingen har sänts.

Förfarandet får inte avse stämningensansökningar eller andra handlingar varigenom mål eller ärenden anhängiggörs och det får användas bara om den sökte har delgivits upplysning om att det kan komma att användas i målet eller ärendet. Delgivning med den som inlett målet eller ärendet behöver dock inte ske om upplysningen lämnas i nära anslutning till att dennes ansökan kommit in till myndigheten."

Det nya andra stycket i de båda paragraferna har utformats efter förebild från 3 § fjärde stycket i lagen. De båda nya styckenas lydelse kan emellertid inte anses entydiga. Det framgår av remissprotokollet att avsikten är att delgivning med suppleant får ske om delgivning misslyckats med åtminstone en i första stycket angiven person eller om delgivningsförsök enligt första stycket bedöms som utsiktslösa. För att detta skall återspeglas i lagtexten förordar lagrådet att de föreslagna nya styckena i de båda paragraferna inleds med: "Har ett försök till delgivning enligt första stycket misslyckats eller bedöms delgivningsförsök som utsiktslösa, får delgivning ske genom att handlingen överbringas till en suppleant för — — —".

12 §

Enligt den föreslagna ändringen i paragrafen skall en möjlighet till surrogatdelgivning med arbetsgivare införas.

Begreppet arbetsgivare förekommer i ett stort antal lagar och ges därvid olika betydelser. Begreppet är således inte entydligt. Arbetsgivaren kan vara en enda person, när fråga är om ett mindre företag. I allmänhet torde emellertid termen arbetsrättsligt sett vara en beteckning på en rad personer som är tilldelade olika funktioner genom organisatoriska och administrativa arrangemang. Om ett företag drivs i aktiebolagsform är självfallet bolaget arbetsgivare men här utövas då arbetsgivarfunktionerna av olika arbetstagare i ledande ställning.

I remissprotokollet uttalas att med arbetsgivare i det föreslagna stycket skall avses själva företagsledningen och anställda med personaladministrativt ansvar. Lagrådet delar inte uppfattningen att termen arbetsgivare kan tolkas på det sätt som anges i motivuttalandet.

Begreppet arbetsgivare förekommer även i 27 § delgivningslagen. Vid införandet av den paragrafen belystes inte hur begreppet skulle tolkas (prop. 1984/85: 109). Det finns emellertid skäl för en skillnad mellan begreppen arbetsgivare då det gäller upplysningsskyldigheten enligt 27 § och mottagandet av handlingen enligt 12 §. Vid en surrogatdelgivning kan den som mottar kuvertet få reda på sådana förhållanden av privat natur som på sin höjd endast en mycket begränsad krets bör kunna få kännedom om. Begreppet "anställda med personaladministrativt ansvar" måste mot den bakgrunden anses alltför vittomfattande och är dessutom en alltför vag bestämning. Med utgångspunkt i remissförslaget i övrigt skulle närmast orden "den söktes arbetsgivare" i det föreslagna nya stycket bytas ut mot "en person i företagsledande ställning", eventuellt med tillägget "eller chefen för den personaladministrativa verksamheten på den söktes arbetsplats".

19 §

Vid de nu förekommande formerna av ordinär delgivning skall den sökta själv på mottagningsbeviset eller postkvittot bekräfta att han mottagit

delgivningsförsändelsen. Är kvitteringen av någon anledning felaktig kan han föra talan i ordinär eller extraordinär väg mot beslut som har grundats på delgivningen. Uppdags felaktigheten under handläggningen innan sådana beslut har fattats bortses naturligen från delgivningen i den fortsatta hanteringen (se 21 §). Den sökta skall i dessa fall kunna visa att han trots kvitteringen inte har fått del av de handlingar delgivningen gällt.

Av förslaget till ändring i 19 § följer ett lägre beviskrav för den som delgetts enligt 3 a § och hävdar att han inte fått försändelsen — han behöver bara förete sådan utredning att det framstår som osannolikt att handlingen kommit honom till handa.

Det i lagförslaget använda uttrycket "kommit till handa" ger intrycket att det är fråga om ett personligt mottagande. Av föredragande statsrådets uttalanden framgår emellertid att detta inte är avsikten; här försändelsen kommit fram till den adress som senast uppgetts är grundtanken att den sökta får stå risken om han exempelvis på grund av lång bortovaro från hemmet ändå inte kunnat ta del av den. Lagtexten bör därför ändras så att orden "kommit den sökta till handa" byts ut mot "kommit fram till den söktes senast kända adress". Vidare måste det framgå att det är frågan om handlingen kommit fram under tvåveckorstiden som skall prövas, dvs. omedelbart före ordet "kommit fram" skall infogas orden "inom tvåveckorstiden".

22 §

Det föreslås i remissprotokollet att länsstyrelsens beslut i delgivningsfrågor skall överklagas hos kammarrätten och inte som f.n.. hos regeringen. Enligt lagrådets mening bör lagförslaget kompletteras med en övergångsbestämmelse om att äldre föreskrifter gäller i fråga om överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet (jfr SFS 1990: 89 — 97).

Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken och förslaget till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971: 291)

Enligt de remitterade förslagen bör delgivning av underrättelser tillgripas bara om det är påkallat med hänsyn till omständigheterna. Enligt föredragande statsrådet är den föreslagna regeln välmotiverad som en påminnelse om att domstolen i det enskilda fallet alltid bör överväga om delgivning bör ske eller inte.

Som anges i remissprotokollet har för de fall då underrättelseformen i enskilda lagar lämnats öppen delgivningslagen försetts med en övergångsbestämmelse, enligt vilken delgivningslagen skall tillämpas i fråga om kallelse, föreläggande och annan underrättelse, om det med hänsyn till bestämmelsens syfte framgår att delgivning bör ske (se prop. 1970: 13 s 220, 229 och 232). Enligt lagrådets mening bör denna övergångsbestämmelse, som i och för sig har ett vidare tillämpningsområde än rättegångsbalken och förvaltningsprocesslagen, beaktas i lagtexten. Lagrådet förordar att 33 kap. 2 § första stycket rättegångsbalken och 47 § förvaltningsprocesslagen ges följande lydelse:

”Skall rätten underrätta någon om innehållet i en handling eller om något annat, får det ske genom delgivning. Delgivning skall användas om det är särskilt föreskrivet eller om det med hänsyn till syftet med bestämmelsen om underrättelse framgår att delgivning bör ske men bör i övrigt tillgripas bara om det är påkallat med hänsyn till omständigheterna.”

Förslaget till lag om ändring i lagen (1977: 654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m. m.

Med hänvisning till vad lagrådet anfört vid 22 § delgivningslagen förordas att förevarande förslag kompletteras med en övergångsbestämmelse om att äldre föreskrifter gäller i fråga om överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet.

Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980: 100)

14 kap. 2 § innehåller bestämmelser om begränsningar i sekretessen vid lämnande av uppgifter mellan myndigheter. Genom lagstiftning 1985 infördes bl. a. bestämmelser om s. k. telefondelgivning. I samband därmed togs det i förevarande paragraf in bestämmelser av innebörd att sekretess inte hindrar att uppgift lämnas ut om enskilds adress, telefonnummer och arbetsplats. Undantag härifrån gjordes emellertid för uppgift hos televerket om telefonnummer till enskilds bostad, om den enskilde innehar ett hemligt telefonnummer och uppgiften omfattas av sekretess enligt 9 kap. 8 § tredje stycket sekretesslagen. Detta innebär att sekretessen enligt gällande bestämmelser får genombrytas endast efter intresseprövning enligt den s. k. generalklausulen i 14 kap. 3 § sekretesslagen, dvs. om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen skyddar.

Förslaget i remissprotokollet innebär att sekretessen generellt hävs för uppgift om hemligt telefonnummer till enskilds bostad om en myndighet behöver uppgiften för delgivningsändamål.

Den s. k. telefondelgivningen är ett smidigt sätt att genomföra en delgivning och har säkerligen bidragit väsentligt till att underlätta delgivningsförfarandet. Förhållandet att hemliga telefonnummer utgör ett hinder för delgivningsverksamhet skall emellertid vägas mot de integritetsskäl som kan motivera en enskild att skaffa sig ett hemligt telefonnummer. Sålunda skäl kan, förutom de i remissprotokollet särskilt nämnda, säkert många gånger vara att det är vitalt för innehavarens säkerhet att numret inte kan komma ut. Det kan trots bestämmelsen i 7 kap. 26 § sekretesslagen inte helt bortses från risken för att ett utlämnande för delgivning kan göra att uppgiften kommer i orätta händer. Som framhållits i protokollet kan särskilda grupper inte avskiljas och därför inte undantas.

Lagrådet ifrågasätter om inte en försiktigare reform i förhållande till ställningstagandet år 1985 är motiverad så att sekretessen beträffande hemligt telefonnummer får genombrytas bara i den omfattning som anses särskilt angelägen i remissen, nämligen om det med fog kan antas att den sökta håller sig undan delgivning.

Proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	2
1 Lag om ändring i delgivningslagen (1970: 428)	2
2 Lag om ändring i rättegångsbalken	7
3 Lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971: 291)	8
4 Lag om ändring i lagen (1977: 654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m. m.	9
5 Lag om ändring i sekretesslagen (1980: 100)	10
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 oktober 1990	11
1 Inledning	11
2 Allmän motivering	12
2.1 Inledning	12
2.2 De olika författningsförslagen	14
2.2.1 Färre fall av delgivning	14
2.2.2 Kravet på bevis att delgivning har skett slopas i vissa fall (förenklad delgivning)	16
2.2.3 Området för telefondelgivning utvidgas	26
2.2.4 Surrogatdelgivning genom arbetsgivare	28
2.2.5 Delgivning med juridisk person skall kunna ske genom styrelsesuppleant	33
2.2.6 Hemliga telefonnummer görs tillgängliga för delgiv- ningsändamål	35
2.2.7 Delgivningsförsändelser får i vissa fall öppnas vid stäm- ningsmannadelgivning	41
2.2.8 DL:s krav på att kopior av handlingar som används vid delgivning skall vara vidimerade slopas i vissa fall ...	43
2.2.9 Länsstyrelsens beslut i vissa frågor om delgivning och kungörande skall överklagas till kammarrätten	45
3 Upprättade lagförslag	47
4 Specialmotivering	47
4.1 Förslaget till lag om ändring i delgivningslagen (1970: 428) ..	47
4.2 Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken och förslaget till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971: 291) ...	52
4.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1977: 654) om kungöran- de i mål och ärenden hos myndighet m. m.	53
4.4 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980: 100)	54
5 Hemställan	54
6 Beslut	54
 Bilaga 1 Promemorians författningsförslag	55
Bilaga 2 Förteckning över remissinstanser	62
Bilaga 3 Till lagrådet remitterade lagförslag	63
Bilaga 4 Utdrag ur lagrådets protokoll den 24 september 1990 ...	72

